

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทคัดย่อ
ของ
ว่าที่ร้อยตรี กนกพิชญ์ จันทร์ศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2548

กนกพิชญ์ จันทรศรี.(2548).การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานินพนธ์ กศม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ , อาจารย์ ดร.ละเอียด รัชแผ้ว

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหาคำแนะนำความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 จำนวน 484 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมเอสพีเอสเอส

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีค่าเท่ากับ .560 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านการรับรู้ข่าวสารส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และ ด้านการรับรู้การสอนของครู ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF RELATIONSHIP BETWEEN SOME FACTORS AND
ATTITUDE TO ENVIRONMENT CONSERVATION OF
MATHAYOM SUKSA III STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
ACTING SUB LT KANOKPICH JANSRI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
May 2005

Kanokpich Jansri.(2005).*A Study of Relationship Between Some Factors and Attitude to Environment Conservation of Mathayom Suksa III Students*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee : Assoc. Prof. Aungkana Saiyos, Dr. La-iad Ruckpau.

The purposes of this research were to study the relationships between some factors and attitude to environment conservation of mathayom suksa III students and to study the score weight of some factors that contributed to attitude to environment conservation of mathayom suksa III students. The sample consisted of 484 students in academic year 2004 of Southern krungdhon group in Bangkok that were selected by using the stratified random sampling. The instrument for this study were questionnaires asking about extraclass activities, the information exposure, relationship between friends, reasoning – oriented child rearing, perception of teacher 's teaching and attitude to environment conservation. The SPSS program was used to analysis the data.

The results of research showed that :

1. The multiple correlation coefficient between some factors and attitude to environment conservation was statistically significant at .01 level.
2. The score weight of extraclass activities and the information exposure contributed to attitude to environment conservation were statistically significant at .05 level. The relationship between friends contributed to attitude to environment conservation was statistically significant at .01 level but reasoning – oriented child rearing and perception of teacher 's teaching contributed to attitude to environment conservation were not statistically significant.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปริญญานิพนธ์
ของ
ว่าที่ร้อยตรี กนกพิชญ์ จันทร์ศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

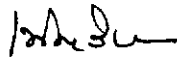
เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ของ

ว่าที่ร้อยตรี กนกพิชญ์ จันทรศรี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

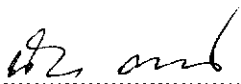
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

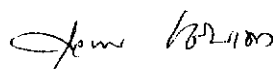
วันที่ 18 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ)

.... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ละเอียด รักษ์เผ่า)

.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง)

ประกาศคุญูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ ประธานกรรมการปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. ละเอียด รัชฎ์เฝ้า กรรมการปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ ตลอดจนให้กำลังใจด้วยดีมาตลอด นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้แก่ รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ และ ดร.สุพร เข้มเฮง อันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และในการตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอมอร ฤกษ์ระงสรรค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรืองชัย หมื่นชนะ อาจารย์เพ็ญศรี สว่างเนตร อาจารย์สุทธิพงศ์ บุญผดุง และนายอุดมศักดิ์ นาคี ซึ่งท่านเหล่านี้ได้ให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านที่กล่าวมา ณ โอกาสนี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้อำนวยการโรงเรียน และ ครูอาจารย์ ตลอดจนนักเรียน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ หากคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ ในความช่วยเหลือครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ และคุณแม่ที่คอยเป็นกำลังใจตลอดเวลา ขอขอบคุณคุณจุฬามาศ สุขขำจรรยา ที่ให้กำลังใจและแสดงความห่วงใยตลอดมา และขอขอบคุณ เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจ จนผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

ว่าที่ร้อยตรี กนกพิชญ์ จันทรศรี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	3
	สมมติฐานในการวิจัย	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
	เอกสารที่เกี่ยวกับเจตคติ	6
	ความหมายของเจตคติ	6
	ลักษณะของเจตคติ	7
	องค์ประกอบของเจตคติ	8
	ขั้นตอนการเกิดเจตคติ	9
	ปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติ	10
	การเปลี่ยนแปลงเจตคติ	11
	ประโยชน์ของเจตคติ	13
	วิธีการวัดเจตคติ	14
	เอกสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	17
	ความหมายของการอนุรักษ์	17
	ความหมายของสิ่งแวดล้อม	18
	ความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	19
	ความหมายของเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	19
	นโยบายสิ่งแวดล้อม	20
	แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	21
	เอกสารที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ศึกษา	23
	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	23
	การรับรู้การสอนของครู	26
	กิจกรรมเสริมหลักสูตร	27
	ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร	27
	แนวคิดของกิจกรรมเสริมหลักสูตร	28
	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา	28
	หลักการเสริมหลักสูตร	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	การรับรู้ข่าวสาร	30
	ความหมายของการรับรู้.....	30
	ความหมายของข่าวสาร.....	31
	ความหมายของการรับรู้ข่าวสาร.....	31
	บทบาทของสื่อมวลชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	31
	ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
	งานวิจัยในประเทศ	33
	งานวิจัยในต่างประเทศ	35
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	37
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
	วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
	ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	42
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	45
	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
	สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	54
	สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และ วิธีดำเนินการวิจัย	54
	สรุปผลการวิจัย	55
	อภิปรายผล	56
	ข้อเสนอแนะ	57
	บรรณานุกรม.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	66
ภาคผนวก ก.....	67
ภาคผนวก ข.....	85
ภาคผนวก ค.....	92
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	94

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า.....	38

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	38
2 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	51
3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบรรมดา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	52
4 คำนำนัยทศวรรษในรูปคะแนนดิบของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	53
5 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามปัจจัยด้านต่างๆ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	68
6 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามปัจจัยด้านต่างๆ และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ได้จากการทดลองเครื่องมือ	74
7 ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามปัจจัยด้านต่างๆ และ เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ใช้ในการวิจัย	79

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเพิ่มของจำนวนประชากรและการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ โดยขาดมาตรการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน ทั้งการตั้งถิ่นฐานที่ไม่มีรูปแบบการจัดกระจายไม่เป็นระบบและ ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติ การขาดบริการพื้นฐานที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งมีการตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยอย่างขาดสัญลักษณ์ จนเกิดความเสื่อมโทรมต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน ในปี 2537 มีชุมชนแออัดอยู่ทั่วประเทศ 1,841 ชุมชนเป็นชุมชนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 1,041 ชุมชน ในเขตปริมณฑล 480 ชุมชน และในเมืองหลักของภูมิภาค 320 ชุมชน นอกจากนี้ยังเกิดความเสื่อมโทรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ความเสื่อมโทรมด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โรคเอดส์ โสเภณีเด็กและสุขภาพจิต ทั้งนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนดังกล่าว มีสาเหตุมาจากการขาดนโยบายและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนในชุมชนทุกระดับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการใช้ที่ดินและกิจกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ และไม่มีผลต่อการบังคับใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ประการสำคัญคือ การขาดผู้นำหรือบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน ทั้งในชุมชนเมืองระดับต่างๆ และชุมชนชนบทที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประชาชนทั่วไปยังขาดจิตสำนึกจิตวิญญาณ และไม่มีความพร้อมในการร่วมรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540 : 77) ดังนั้นการศึกษาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540 – 2544) โดยเน้นการพัฒนา "มนุษย์" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยถือว่ามนุษย์เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของการพัฒนาทุกเรื่อง และมนุษย์เป็นทรัพยากร (Resource) ที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (สมจิต สวธน์ไพบูลย์, 2541 : 1) โดยปรับพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในด้านการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงสังคม ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม โดยบทบาทของการศึกษาจะเข้าไปในกระบวนการถ่ายทอดค่านิยมและเจตคติ ให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถตามความจำเป็นหรือพัฒนาความเป็นอยู่ และมีมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น (พรณพัทร พานิชเจริญ, 2534 ; อ้างอิงจาก อมรา สวัสดิ์เสรี . 2529) และ การศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อการมีชีวิตอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมอย่างมีความสุขจะต้องเป็นการศึกษาที่เสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ ทศนคติ ให้รู้จักตนเอง เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนมีส่วนร่วมอยู่ แล้วนำความรู้ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหาและเสริมสร้างชีวิตและสังคมให้ดีขึ้นโดยผสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม (วิจิตร คงพูล, 2519 : 39 - 50)

ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ได้มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535 – 2539) ได้มีการกำหนดให้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นหนึ่งใน 4 ประเด็นหลัก ของแนวทางการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยระบุว่า "การวางรากฐานสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้บังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาวได้นั้น จำเป็นต้องเริ่มจากการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้สามารถเป็นได้ทั้งผู้สร้าง และผู้ใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด

เพื่อเพิ่มความสมดุลในธรรมชาติ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการปลูกฝังจิตสำนึกของบุคคลให้เห็นคุณค่า และตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจนเป็นกิจนิสัย" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 8)

นอกจากนี้การที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ได้ผลนั้น นอกจากการให้ความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้ว การสร้างเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ดังที่ ฮาพซอก (เจลิม อ้าเอี่ยม. 2528 : 5 ; อ้างอิงจาก Hardzog. 1971 : 85) ซึ่งเป็นนักสิ่งแวดล้อมและนักการศึกษาให้ความเห็นไว้ว่า "เจตคติของคนนั้นมีลักษณะพิเศษและเป็นส่วนสำคัญของสิ่งแวดล้อมทั้งหมด" นอกจากนี้ เขายังได้กล่าวอีกว่า "เจตคติของคนในชุมชนจะเป็นเครื่องตัดสินว่า สิ่งแวดล้อมของเขาจะมีคุณภาพเช่นไร ดังนั้นสาระสำคัญของการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงเจตคติ" เช่นเดียวกับ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2527 : 161) ที่ได้กล่าวไว้ว่า "การสอนสิ่งแวดล้อมไม่ว่าระดับการใดหรือสาขาใด ล้วนมีเป้าหมาย เพื่อสร้างเจตคติที่อำนวยในการสงวนรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมหรือผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง กระบวนการสอนจะต้องเป็นไปเพื่อสร้างเจตคติ"

จากแนวความคิดดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า การสอนสิ่งแวดล้อมให้บรรลุเป้าหมายนั้นเจตคตินับเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องสร้างหรือปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เนื่องจากเจตคติมีผลทำให้เกิดการปฏิบัติตามมาดังกล่าว แต่ในการสร้างเจตคติให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นจะต้องประกอบด้วย ตัวแปร หรือปัจจัยต่างๆ มากมายดังที่ สุชา จันทรเฒ (2522 : 228 - 229) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคตินั้นประกอบด้วยวัฒนธรรมในครอบครัว โรงเรียน วัด สถาบันอื่นๆ ในสังคม วิทยุ โทรทัศน์ สื่อมวลชนต่างๆ กลุ่มเพื่อน และบุคลิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ไพบุลย์ อินทรวีชา (ม.ป.ป. : 48) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลต่อความคงที่และความแปรผันในเจตคติของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของบิดามารดา การสอนของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กิจกรรมนอกชั้นเรียน และ พฤติกรรมสื่อสาร

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้มองเห็นปัญหาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น บางส่วนไม่มีโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น แต่ต้องออกไปประกอบอาชีพในสังคม ซึ่งย่อมต้องมีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนว่าจะมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด และมีด้านใดบ้างที่จะส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางให้ บิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำเอาปัจจัยเหล่านี้ไปส่งเสริมพัฒนาให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีในการที่จะร่วมรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์ และส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางให้ ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้จัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 65 โรงเรียน 137 ห้องเรียน และนักเรียนจำนวน 5,076 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 รวมจำนวน นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 484 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยบางประการ ได้แก่
 - 1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
 - 1.2 การรับรู้การสอนของครู
 - 1.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - 1.4 การรับรู้ข่าวสาร
 - 1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environment Conservation)

หมายถึง การใช้ การรักษา การบำรุง และปรับปรุงสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเรา อย่างสมเหตุสมผล และอย่างประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนาน

2. เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Attitude to Environment Conservation)

หมายถึง ความรู้สึก หรือความเชื่อ และศรัทธาที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในด้าน ต่อไปนี้

2.1 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการใช้ หมายถึง การใช้ไฟฟ้า น้ำประปา กระดาษ และพลาสติกอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

2.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการบำรุงรักษา หมายถึง การดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่อยู่อาศัย ชุมชน และบริเวณโรงเรียน

2.3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการปรับปรุง หมายถึง การช่วยเหลือและจัดการสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการเสียหายให้มีสภาพเหมือนเดิมหรือเทียบเท่าเดิม

3. ปัจจัยบางประการ

หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยบางประการประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

หมายถึง วิธีการที่นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาอย่างมีเหตุผล มีการอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นของพฤติกรรมที่นักเรียนได้กระทำ พร้อมทั้งสนับสนุนหรือห้ามปรามมิให้ นักเรียนกระทำการต่าง ๆ อันจะส่งผลต่อตัวบุตรเองหรือผู้อื่น

3.2 การรับรู้การสอนของครู

หมายถึง การรับรู้หรือรับทราบ ลักษณะการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ การเรียนการสอนของครู ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพิจารณาเลือกสรร เอาคุณสมบัติ ทักษะและค่านิยมที่ดีงามมายึดถือเป็นของตน

3.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้น เพื่อสนองความสนใจ ความถนัด และพัฒนาการของนักเรียน เป็นเรื่องที่น่าสนใจนอกเหนือจากหลักสูตรปกติ ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมด้วยความสมัครใจและไม่มีคะแนนทางวิชาการ

3.4 การรับรู้ข่าวสาร

หมายถึง การได้รับข่าวสารและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากบุคคล วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเอกสารเผยแพร่

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

หมายถึง การที่บุคคลประพฤติตนตามการกระทำของเพื่อน การยอมรับและปฏิบัติตามพฤติกรรมของกลุ่มทั้งในด้านดีและไม่ดี รวมทั้งรับเอาค่านิยม ความเชื่อ และเจตคติของเพื่อนมาเป็นของตนเอง

4. คำนำน้าหนักความสำคัญ

หมายถึง ค่าที่แสดงถึงตัวแปรอิสระแต่ละด้านที่ส่งผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ (Score-Weight : b)

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ทางด้านจิตวิทยา และวัดผล ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีวุฒิปริญญาโท ทางด้านจิตวิทยา 2 ท่าน ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโททางการวัดผล 3 ท่าน รวมเป็น 5 ท่านและมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. มีปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อเจตคติ ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารัชนี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับเจตคติ
 - 1.1 ความหมายของเจตคติ
 - 1.2 ลักษณะของเจตคติ
 - 1.3 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 1.4 ขั้นตอนการเกิดเจตคติ
 - 1.5 ปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติ
 - 1.6 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ
 - 1.7 ประโยชน์ของเจตคติ
 - 1.8 วิธีการวัดเจตคติ
2. เอกสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 2.1 ความหมายของการอนุรักษ์
 - 2.2 ความหมายของสิ่งแวดล้อม
 - 2.3 ความหมายของเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 2.4 นโยบายสิ่งแวดล้อม
 - 2.5 แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
3. เอกสารที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ศึกษา
 - 3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
 - 3.2 การรับรู้การสอนของครู
 - 3.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - 3.4 การรับรู้ข่าวสาร
 - 3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องเจตคติ

1.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติ (Attitude) มาจากคำว่า "Aptus" ในภาษาลาติน ซึ่งตรงกับคำว่า ความเหมาะสม (Fitness) (ศักดิ์ สุนทรเสณิ. 2531 : 1) เดิมใช้คำว่า ทศนคติ ต่อมาคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยความเห็นชอบของราชบัณฑิตยสถานให้ใช้คำว่า "เจตคติ" แทน (รักษ์ สิทธิโชค. 2532 : 43) และราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติศัพท์คำว่า "Attitude" เป็นภาษาไทยว่า เจตคติ ทศนคติ ทำที่ (ราชบัณฑิตยสถาน.2542 : 321) ได้มีผู้ให้ความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

เรอร์สโตน (กิตติม์ บุญชูวิทย์. 2533 : 40 ; อ้างอิงจาก Therstone.1946 : 49) กล่าวว่า เจตคติ เป็นตัวแปรทางจิตวิทยาอย่างหนึ่งที่ไม่อาจสังเกตได้ง่าย แต่เป็นความโน้มเอียงภายในแสดงออกให้เห็นได้โดยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เจตคดียังเป็นเรื่องของความชอบ ไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และ ความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ออลพอร์ท (Allport. 1935 : 418) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเจตคติซึ่งสรุปได้ว่า เป็นลักษณะความพร้อมทางด้านจิตใจ ตลอดจนประสบการณ์ที่กระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมและกำหนดทิศทางของพฤติกรรมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ต่างๆ เมื่อสถานการณ์ได้รับความสำเร็จ เจตคติจะค่อยๆ ก่อตัวขึ้น

อนาสตาซี (Anastasi. 1976 : 453) กล่าวว่า เจตคติเป็นความโน้มเอียงที่จะแสดงออกในทางชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือสถาบันต่างๆ เจตคติไม่อาจสังเกตได้โดยตรงแต่สามารถสรุปอ้างอิงจากพฤติกรรมภายนอก ทั้งที่เป็นพฤติกรรมทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

กู๊ด (Good. 1973 : 49) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง การมุ่งใจหรือความโน้มเอียงของบุคคลที่จะตอบสนองต่อวัตถุหรือสถานการณ์ โดยจะมีความรู้สึกและอารมณ์ประกอบอยู่ด้วย

ไตรแอนดิส (Triandis.1971: 6 – 7) กล่าวสรุปว่า ความหมายของเจตคติมี 2 ประการ คือ เจตคติเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองและเป็นความสม่ำเสมอ ในการตอบสนองของบุคคลที่มีบุคคลอื่นๆ หรือสภาพสังคม

เชดด์กัตตี โฆวาสินธุ์ (2520 : 38) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองสิ่งเร้าเหล่านั้นไปในทิศทางใดทางหนึ่ง

ยุพิน พิพิธกุล (2527 : 13) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอันเป็นสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น บุคคล วัตถุ เหตุการณ์ ซึ่งความรู้สึกนี้อาจเป็นได้ทั้งทางบวกหรือทางลบ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 108) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง การเตรียมความพร้อมแห่งสภาพจิตใจของบุคคลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติเป็นอารมณ์ที่มีอยู่ในทุกผู้ทุกคน แต่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน เจตคติเป็นสิ่งที่ผลักดันบุคคลให้แสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ อันอาจอยู่ในลักษณะที่พึงพอใจก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนและประสบการณ์แต่ละบุคคล

บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ (2535 : 234) ได้สรุปว่า เจตคติเป็นกิริยาท่าที่รวมๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้าหนึ่งๆ เช่น วัตถุสิ่งของ และสถานการณ์ต่างๆในสังคม โดยแสดงออกมาในทางสนับสนุน ซึ่งมีความรู้สึกเห็นดี เห็นชอบต่อสิ่งเร้า นั้น หรือในทางต่อต้าน ซึ่งมีความรู้สึกไม่เห็นดี ไม่เห็นชอบต่อสิ่งเร้า นั้น

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 54) กล่าวว่า เจตคติหรือทัศนคติ ถือว่าเป็นความรู้สึกเชื่อหรือศรัทธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะไปในทางดีหรือไม่ดีก็ได้

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษา พอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีและความรู้สึกของบุคคลที่เกิดจากความคิด ประสบการณ์ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล วัตถุ สิ่งของ และสถานการณ์ อาจมีทิศทางในทางบวกหรือทางลบ

1.2 ลักษณะของเจตคติ

ไทรแอนดิส (Triandis.1971 : 3) ได้สรุปลักษณะเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติ เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำ มีผลให้บุคคลมีท่าทีในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

2. เจตคติ เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่จะเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้อง

3. เจตคติ มีความหมายที่อ้างอิงถึงตัวบุคคลหรือสิ่งของเสมอ นั่นคือเจตคติเกิดจากสิ่งที่มีตัวตน และสามารถอ้างอิงได้

ซอร์ และไรท์ (เซตคักดี โฆวาสินธุ์. 2520 : 40-41; อ้างอิงจาก Shaw and Wright. 1967) ได้แบ่งลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติ เป็นผลหรือขึ้นอยู่กับการที่บุคคลประเมินสิ่งเร้า แล้วแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการที่จะแสดงพฤติกรรม

2. เจตคติของบุคคลจะแปรค่าได้ทั้งในด้านคุณภาพและความเข้ม โดยจะครอบคลุมช่วงของเจตคติ (Continuum) นั้น ซึ่งจะแปรค่าได้ทั้งมาก ปานกลาง และน้อย นั่นคือ เจตคติจะมีค่าทั้งทางบวกและทางลบ

3. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง หรือเป็นผลมาจากลักษณะโครงสร้างภายในของบุคคลหรือบุคลิกภาวะ

4. เจตคติขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม

5. เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียวกัน อาจมีความสัมพันธ์กัน

6. เจตคติเกิดขึ้นแล้วมีความคงเส้นคงวาเปลี่ยนแปลงได้ยาก

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 231) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติสรุปได้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือการได้รับประสบการณ์ มีใช้สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2. เจตคติเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ตรงกันข้ามถ้ามีเจตคติที่ไม่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหาโดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ เช่น เด็กชอบครูทำให้อยากเรียนรู้วิชาที่ครูสอน ถ้าเด็กไม่ชอบ วิชา นั้นๆ หรือไม่ชอบครูคนนั้นก็พยายามหลีกเลี่ยงไม่เรียนวิชานั้น เป็นต้น

3. เจตคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้ เช่น บิดา มารดาไม่ชอบบุคคลหนึ่ง ย่อมมีแนวโน้มทำให้เด็กไม่ชอบบุคคลนั้นด้วย

4. เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป เจตคติดีก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น เดิม

นิสิตที่เข้ามาเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา อาจไม่ชอบวิชานี้เลย เรียกว่าเจตคติทางลบ แต่เมื่อเรียนไปได้สักหนึ่งครั้งของบทเรียน มีความรู้สึกว่าเป็นวิชาที่มีประโยชน์จึงเปลี่ยนแปลงความคิดจากความไม่ชอบเป็นความชอบ คือเปลี่ยนเป็นเจตคติทางบวกแทน

แซก (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 58 – 59 ; อ้างอิงจาก Sax. 1980)มองลักษณะของเจตคติที่แปรเปลี่ยนไป 5 ประการ ดังนี้

1. มีทิศทาง (Direction) เจตคติมีทิศทาง เพราะความรู้สึกของคนที่มีต่อเป้าเจตคติเป็นบวกและลบ หรือชอบและไม่ชอบ กรณีวัดเจตคติต่อเป้าเจตคติชนิดหนึ่งนักเรียนตอบว่าชอบ แปลว่าไปในทิศทางบวก ถ้าตอบว่าไม่ชอบแปลว่าไปในทิศทางลบ

2. มีความเข้มข้น (Intensity) เจตคติเป็นความรู้สึกต่อเนื่องตั้งแต่บวกถึงลบเนื่องจากเจตคติเป็นความรู้สึกต่อเนื่อง ถ้าไปทางบวกก็จะมีตั้งแต่บวกน้อยๆจนถึงบวกมากๆ ถ้าลบก็จะมีตั้งแต่ลบมากๆ จนถึงลบน้อยๆ ความมากน้อยของความรู้สึกนี้ก็คือความเข้มข้นนั่นเอง

3. มีการแผ่ซ่าน (Pervasiveness) เจตคติมีลักษณะแพร่กระจายหรือแผ่ซ่านจากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งได้ เช่น กลุ่มเล็กๆมีเจตคติไม่ดีต่อการสร้างเขื่อนเจตคติไม่ดีลักษณะนี้อาจแพร่กระจายไปสู่คนหมู่มากได้ ในที่สุดเจตคติที่ไม่ดีต่อการสร้างเขื่อนก็อาจลุกลามไปทั่วทั้งกลุ่มใหญ่ของประชากรเกิดการต่อต้านการสร้างเขื่อนได้

4. มีความคงเส้นคงวา (Consistency) เจตคติเป็นความรู้สึกที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงง่าย ๆ เป็นความรู้สึกค่อนข้างคงที่ เจตคติของบุคคลในระยะสั้นๆ จะเหมือนๆเดิม เจตคติจึงมีลักษณะฝังแน่นตรึงในแบบใดแบบหนึ่งนานพอสมควร

5. มีความพร้อมที่จะแสดงออกเด่นชัด (Salience) หมายถึง ระดับขั้นของความเต็มใจหรือความพร้อมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของเจตคติ ความจริงเป็นเรื่องของความตึงตรึงใจนั่นเอง การที่คนจะมีลักษณะนี้ของเจตคติต้องเป็นคนที่มีมองเห็นความเด่นความสำคัญและความรอบรู้อย่างมากต่อเป้าเจตคติความประทับใจเด่นชัดนี้จะวัดได้เมื่อเจตคติแสดงออกมา ปรากฏจากการตะล่อมกล่อมเกลามาตราของเจตคติที่วัดจากข้อความ ให้แสดงความรู้สึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ไม่สามารถวัดความประทับใจได้ ดังนั้นความประทับใจนี้จะวัดได้จากการสัมภาษณ์หรือการสังเกตเหตุการณ์ที่มีโอกาสของการแสดงความคิดเห็นแบบดังกล่าวออกมาเท่านั้น

จากแนวความคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ในลักษณะของความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการแสดงออกนั้น เชิงนิมาน เชิงนิเสธ และที่เป็นกลาง เจตคติมีลักษณะมั่นคงและถาวร แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ต่างๆ

1.3 องค์ประกอบของเจตคติ

ฟรีแมน (ศักดิ์ สุนทรเสถียร. 2531 : 4-5 ; อ้างอิงจาก Freeman. 1970 : 244) ได้จำแนกองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) เป็นเรื่องการรับรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นการรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของบุคคล หรือเหตุการณ์ต่างๆ ว่ารู้สึกต่างๆ ดังกล่าวนั้นได้อย่างไรรู้ในทางดีหรือไม่ดี ทางบวกหรือทางลบ ซึ่งจะก่อให้เกิดเจตคติขึ้นถ้าเรารู้อะไรสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดี เราก็มจะมี

เจตคติต่อสิ่งนั้นในทางที่ดี และถ้ารู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ไม่ดี เราก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย ถ้าเราไม่รู้จักสิ่งใดเลย เจตคติก็ไม่เกิดขึ้นหรือไม่มีสิ่งใดในโลกเราก็จะไม่เกิดเจตคติต่อสิ่งใดๆเลย

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component or Feeling Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งถูกเร้าจากการรู้นั้น เมื่อเราเกิดรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว จะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าเรารู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ดีเราก็จะไม่ชอบหรือไม่พอใจในสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกนี้จะทำให้เกิดเจตคติในทางใดทางหนึ่ง คือชอบ หรือไม่ชอบ ความรู้สึกนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก ไม่เหมือนกับความจริง (Fact) ต่างๆ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่า ถ้ามีเหตุผลเพียงพอ

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ (Action Tendency Component or Behavioral Component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้นๆ ในทางใดทางหนึ่งคือพร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริมช่วยเหลือหรือในทางทำลายขัดขวางต่อสู้ เป็นต้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 3) ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติว่า ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด

2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นตัวเร้า "ความคิด" อีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดี ขณะที่คิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3. องค์ประกอบทางการปฏิบัติ (Behavioral Component) องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสม จะเกิดปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

1.4 ขั้นตอนการเกิดเจตคติ

ชริกเลย์ (สุภาพ หงส์วิไล.2544 : 13 ; อ้างอิงจาก Shrigley. 1983 : 427) กล่าวว่า เจตคติไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิดแต่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เจตคติบางอย่างมีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่อยากให้ตนเองเป็นที่ยกย่องของสังคมดังนั้น อาจกล่าวถึงการสร้างเจตคติโดยพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของเจตคติ ดังนี้

1. ความรู้และความเชื่อ คนเรารู้สิ่งต่างๆ มากมาย ดังนั้นการเกิดความรู้ หรือความเชื่อมั่นเป็นกระบวนการของการจัดระเบียบข้อมูลของสิ่งที่เรารู้และเรียนรู้ให้เข้ากันเป็นหมู่พวก เรื่องที่คล้ายคลึงกันก็จะจัดไว้เป็นประเภทเดียวกันเพื่อประโยชน์ในการจดจำ และสามารถนำไปแก้ปัญหาอื่นต่อไปได้ ถ้าเกิดจากการจัดระเบียบข้อมูลนั้น ได้มาจากประสบการณ์โดยตรงซ้ำกันหลายๆ ครั้งก็จะเป็นความเชื่อที่คงทนมากขึ้น

2. ความรู้สึก การเกิดความรู้สึกประกอบความรู้ ความเชื่อนั้นอาจจำแนกได้ง่ายๆ เป็น 2 ทิศทางคือ ทางบวก (ชอบ พอใจ ประทับใจ) หรือทางลบ (รังเกียจ ไม่พอใจ ไม่ประทับใจ)

3. พฤติกรรมแสดงออก โดยทั่วไปการแสดงออกตามเจตคติจะได้รับอิทธิพล มาจากบรรทัดฐานทางสังคมที่กลุ่มคาดหวังให้สมาชิกปฏิบัติตาม รวมทั้งเป็นกรอบกว้างๆ ให้การแสดงออกด้วยบรรทัดฐานนี้ได้รับอิทธิพลตั้งแต่เล็กๆ พ่อแม่ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ รวมทั้งการเลียนแบบพ่อแม่และบุคคลที่ใกล้ชิดอื่นๆ ด้วย

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 95) กล่าวว่า การเกิดพฤติกรรมทางด้านเจตคติ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความสนใจ การแสดงความรู้สึก การแสดงท่าที และการแสดงท่าชอบหรือไม่ชอบนั้น แบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้หรือการให้ความสนใจ (Receiving or Attending) เมื่อบุคคลได้ปะทะกับสิ่งเร้า ย่อมเกิดการรับรู้หรือให้ความสนใจ หรือเกิดความตระหนัก หรือเกิดความเต็มใจที่จะรับรู้และมีการคัดเลือก การรับรู้ และให้ความสนใจในสิ่งเร้าบางอย่าง

2. การตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลรับรู้หรือให้ความสนใจในสิ่งเร้าใดๆก็ตามในขั้นที่ 1 แล้วมันเป็นพันธกรณีผูกพันให้บุคคลเกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้าอาจจะเป็นไปในรูปของการเชื่อฟัง หรืออาจเกิดความสนใจหรือความเต็มใจที่จะทำหรือเกี่ยวข้องกับหรือทำด้วยความสนุกสนาน

3. การเห็นคุณค่า (Valuing) หลังจากที่ถูกบุคคลได้รับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าแล้วบุคคลจะเกิดความเชื่อในสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องซึ่งจะพัฒนามาเป็นความรู้ ความเข้าใจในสิ่งเร้านั้นๆ ในขั้นแรกก็จะมีการยอมรับในคุณค่าของสิ่งเร้านั้นต่อมาเกิดความรู้สึกชอบ และขั้นสุดท้ายก็จะเกิดการยอมรับอย่างแน่นแฟ้น

4. การจัดระเบียบ (Organizing) เมื่อบุคคลได้ยอมรับในคุณค่าในสิ่งใดแล้วก็จะมีการจัดระเบียบของคุณค่าเหล่านั้นเข้าเป็นหมวดหมู่ หรืออาจจะพัฒนาคุณค่าของสิ่งนั้นก็ได้

การแสดงพฤติกรรมตามคุณค่าที่ปรากฏ (Characterizing by a Value) ในขั้นนี้บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมที่เขายึดถือซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานสำหรับบุคคลนั้นๆ

1.5 ปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติ

ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติไว้อย่างต่าง ๆ กัน ดังนี้

ประดินันท์ อุปรมัย (2518 : 115) กล่าวว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง สิ่งแวดล้อมต่างๆที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ ได้แก่ ศาสนา ความเชื่อในสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม

สื่อมวลชนต่างๆ ดังนั้น ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดเจตคติของบุคคลจึงได้แก่

1. การเรียนรู้ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนอันจะเป็นการสะสมและรวบรวมประสบการณ์เอาไว้เป็นจำนวนมาก เช่น เด็กที่เกิดในครอบครัวนับถือศาสนาพุทธ ก็มีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา เพราะได้รับอิทธิพลจากการอบรมสั่งสอนประสบการณ์ต่างๆไว้

2. ประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลโดยตรง เช่น บุคคลเคยรับประทานอาหารทะเลแล้วแพ้ ก็ย่อมจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาหารทะเล

3. เหตุการณ์ประทับใจ ใน 2 ข้อแรกนั้นจะเป็นการสะสมประสบการณ์หลายๆ ครั้งและเกิดเป็นเจตคติ แต่เจตคติก็สามารถเกิดขึ้นได้หากได้รับประสบการณ์เพียงครั้งเดียว และรู้สึกประทับใจ ซึ่งอาจจะประทับใจในทางบวกหรือลบก็ได้

4. การรับเอาเจตคติของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยจะยอมรับเอาเจตคติของผู้ที่เหนือกว่ามาปฏิบัติ ต่อเช่น รุ่นน้องรับเจตนาบางเรื่องมาจากรุ่นพี่

5. เกิดจากลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น คนมองโลกในแง่ร้ายก็จะมีแนวโน้มที่จะมีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งต่างๆอยู่เสมอ

6. เกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดทั้งความเข้าใจและอารมณ์ชักจูงไปสู่การปฏิบัติได้

สุชา จันทรเฒ (2522 : 228-229) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติ สรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรม (Culture) วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อชีวิตของบุคคลทุกๆ คนตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งตาย วัฒนธรรมของชาติต่างๆ แตกต่างกันไป เริ่มจากครอบครัว โรงเรียน วัด สถาบันอื่นๆ ในสังคม วิทยุ โทรทัศน์ สื่อมวลชนต่างๆ มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติทั้งสิ้น

2. ครอบครัว (Family) ครอบครัวเป็นแหล่งแรกที่อบรมให้เด็กเรียนรู้การสมาคมต่างๆ จึงมีอิทธิพลมากที่สุดในการสร้างเจตคติให้แก่เด็ก ตลอดจนการปลูกฝังเจตคติในการดำเนินชีวิตให้แก่บุตรของตน ทั้งนี้เพราะเด็กมักเลียนแบบและเชื่อฟังพ่อแม่อยู่แล้ว

3. กลุ่มเพื่อน (Social Groups) เด็กที่จากบิดามารดาตามอยู่กับกลุ่มเพื่อนตั้งแต่เล็กๆ จะได้รับอิทธิพลต่างๆ จากกลุ่มเพื่อนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเด็กต้องการ การยอมรับจากเพื่อน ต้องการคำแนะนำ และความช่วยเหลือจากเพื่อนฝูง

4. บุคลิกภาพ (Personality) ลักษณะบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ หรือมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลมากเหมือนกัน พวกที่ชอบออกสังคม พวกหนีสังคม พวกชอบเด่น หรือพวกอ่อนน้อม จะมีเจตคติไม่เหมือนกัน

ปราณี รามสูตร (2528 : 187-188) ชี้ให้เห็นว่าเจตคติของบุคคลเกิดได้จากสิ่งต่อไปนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก หรือวัยต้นๆ ของชีวิต
2. การศึกษาเล่าเรียน
3. ประสบการณ์ครั้งแรกๆ ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล
4. วัฒนธรรมภายในสังคม เช่น ความเชื่อทางศาสนา แนวคิด หรือหลักในการดำรงชีวิตของสังคมนั้นๆ การให้คุณค่าของสิ่งต่างๆ ฯลฯ
5. รับถ่ายทอดมาจากบุคคลอื่นหรือจากสังคมที่บุคคลนั้นๆ เข้าไปเป็นสมาชิกอยู่
6. สื่อมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
7. ลักษณะส่วนตัวหรือบุคลิกภาพของผู้คน คือ ถ้าเป็นคนที่ยึดตามอารมณ์คนอื่นได้ง่าย ไม่เป็นตัวของตัวเอง สิ่งแวดล้อมก็ย่อมมีอิทธิพลต่อเจตคติของเขามาก แต่ถ้าเป็นคนที่ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของใคร เอาแต่ใจตัวเอง เป็นตัวของตัวเองมาก สิ่งแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อเจตคติของเขาน้อย

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติพบว่า เจตคติของบุคคลเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์การเรียนรู้ การถ่ายทอด และการเลียนแบบในสังคมที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งหมายถึงสถาบันต่างๆ อันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ชุมชน สื่อมวลชน และศาสนา เป็นต้น

1.6 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

สุโท เจริญสุข (2519 : 46 – 47) กล่าวว่า เจตคตินั้นเปลี่ยนแปลงได้ โดยวิธีการดังนี้

1. ค่อยๆ แนะนำชี้แจง ให้เขาเห็นโทษของสิ่งที่ไม่ดีและเห็นประโยชน์ของสิ่งที่ดี การพยายามพูดสอน พบปะกันเสมอๆ จะช่วยได้มาก ต้องพยายามไม่เบื่อง่ายในการอบรมชี้แจงและเอาใจใส่เป็นพิเศษ
2. หากสิ่งอื่นมาทำให้เด็กเห็น แต่สิ่งมาเราต้องมีความเข้มขันจนสามารถจูงใจเปลี่ยนใจเด็กให้หันมาทำสิ่งใหม่ได้ดี สิ่งนี้อาจเป็นรางวัลการแข่งขันตำแหน่งหน้าที่ก็ได้ เช่น เด็กชอบหนีโรงเรียน ครูก็ตั้งให้เป็นหัวหน้านักเรียน คอยดูว่าใครขาดหรือประพฤติไม่ดีบ้าง เขาอาจกลับเป็นเด็กเรียนขยันเรียนได้

3. ให้มีการสมาคมกับเพื่อนที่ดี เด็กๆหลายคนเสียคนเพราะเพื่อนฝูงใจ ฉะนั้นครูหรือพ่อแม่ต้องดูลูก หรือเด็กของตัวเองว่ามีเพื่อนเป็นใคร ลักษณะไหน ควรส่งเสริมให้คบต่อไปหรือแนะนำให้คบคนอื่นอย่างไร ถ้าเด็กได้เพื่อนชอบเที่ยวก็จะเที่ยวเก่ง ได้เพื่อนขยันเรียนสนใจงานก็จะสอนให้รักงานไปด้วย

4.ให้อ่านหนังสือดีๆ สำหรับเด็กโตๆ อ่านหนังสือได้แล้ว การให้หนังสือดีๆกับเด็กแล้วแนะนำให้เด็กลองอ่านดู บางครั้งหนังสือดีๆนั้นจะเป็นครูพิเศษ ช่วยสอน จูงใจให้เด็กเปลี่ยนจากเกเรมาเป็นเด็กคนดีได้หรือเด็กจะได้รับแนวคิดและปฏิบัติตนเหมาะสมๆจากการได้อ่านหนังสือนั้นเอง

5. ปลอ่ยให้เด็กกลับตัวบ้าง บางครั้งไม่ใช่เรื่องคอขาดบาดตาย เราอาจจะปลอ่ยเด็กเสียบ้างก็เอาเมื่อแนะนำชี้แจงดีแล้วยังไม่เปลี่ยนเจตคติได้ ก็ปลอ่ยเขาทำผิด เจ็บปวดเห็นโทษเองแล้วจะสมควรจริงๆ เพราะคนเราโดยเฉพาะเด็กๆหากปลอ่ยตามสบายอาจได้รับอันตรายเสียหายก่อนแก้ไข โปรดคิดว่าเรื่องใดควรใช้หรือเรื่องใดไม่ควรใช้

พัชนี วรกวิน (สุภาพ หงสวีย์.2544 : 15 ; อ้างอิงจาก พัทณี วรกวิน . 2522 : 74) กล่าวว่า สถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติประกอบด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

1. การแนะนำให้เปลี่ยน (Suggestion Situation) การแนะนำมี 2 วิธี คือ แนะนำตามปกติคือคำแนะนำจากกลุ่มเพื่อน ผู้มีความสำคัญทางสังคมหรือแก่ตนเองหรืออีกวิธีหนึ่ง คือ การสะกดจิต ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสัมผัสและการเคลื่อนไหว

2. การทำให้เกิดการคล้อยตาม (Comformity Situation) เป็นการสื่อสารโดยการบอกให้ทราบว่า กลุ่มที่คล้ายกับท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไรเป็นการแนะนำให้เขาเกิดความรู้สึกขึ้นมาเองว่า สมควรจะเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มอื่นหลังจากที่ได้รับข่าวสารบอกเล่าแล้ว

3. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยมีผู้นำอภิปราย จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

4. การใช้ข้อมูลชักจูง (Persuasive Messages) เป็นการใช้อุบายที่มีความสำคัญในด้านนี้หรือกลุ่มที่เหมือนกันมากเท่าใด ก็จะทำให้คนเปลี่ยนแปลงเจตคติได้มากขึ้นเท่านั้น ผู้รับจะไม่มีสิทธิโต้แย้งคัดค้านหรือแสดงความคิดเห็นต่อที่มาของข้อมูล

5. การปลูกฝังความเชื่อ (Intensive Indoctrination) เช่น การอบรมเลี้ยงดู การล้างสมอง การฉีดยาให้ประสาทหลอน การทรมานต่อกายเพื่อให้ประสาทเกิดการอ่อนแอ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530 : 90 – 91) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล อาจทำได้ดังนี้

1. ให้ความรู้และความเข้าใจอย่างถูกต้อง (Cognitive Approach) ในการเปลี่ยนเจตคติจะต้องให้ข้อมูลที่นำมาซึ่งความรู้ และความเข้าใจอย่างถูกต้องจะช่วยให้บุคคลเปลี่ยนเจตคติได้ เช่น ในระยะ 2 – 3 ปี ข้างหน้า ทางราชการจะรับบรรจุเข้าเป็นครูน้อยมาก (ผลิตได้ประมาณปีละ 30,000 คน แต่อาจจะรับได้ประมาณ 10,000 คน) จึงควรให้นักศึกษาเตรียมไปประกอบอาชีพอื่นนอกจากการเป็นครู ดังนั้นจะต้องให้ข้อมูลว่าการประกอบอาชีพทางธุรกิจหรืออาชีพส่วนตัวดีอย่างไร ปัจจุบันมีผู้ประกอบการอาชีพทางธุรกิจมีความสำเร็จอย่างไร ประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น ญี่ปุ่น ประเทศพัฒนาได้เพราะ การพัฒนาทางธุรกิจและส่งเสริมธุรกิจมากกว่าการมุ่งให้คนเข้ารับราชการและชี้ให้เห็นว่า “สิบพระยาเลี้ยงก็ไม่เท่าหนึ่งพ่อค้า” เมื่อนักศึกษาได้รับความรู้และความเข้าใจอย่างถูกต้องก็อาจเปลี่ยนเจตคติได้

2. ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory Approach) การเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสมก็ได้ เช่นต้องการเปลี่ยนเจตคติของนักศึกษาที่อยากจะเป็นครูให้หันมาสนใจการประกอบอาชีพธุรกิจ โดยการให้นักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการธุรกิจ เช่น แผนกประชาสัมพันธ์ของธนาคาร

หรือสถาบันอื่น จนนักศึกษาชอบงานดังกล่าว นักศึกษาก็ไม่สนใจที่จะเป็นครูอีกต่อไป โดยใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบ Classical Conditioning และ Operant Conditioning

3. ใช้แบบอย่างที่มีอิทธิพล (Credibility of the Source) การเปลี่ยนแปลงเจตคติอย่างใช้แบบอย่างที่มีอิทธิพลต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลเกิดความคล้อยตามและนำไปสู่เจตคติอันใหม่ เช่น ทางวิทยาลัยได้เชิญศิษย์เก่าที่ประกอบอาชีพธุรกิจหรืออาชีพส่วนตัวแล้วประสบผลสำเร็จมาพูดคุยกับนักศึกษาปัจจุบันให้มองเห็นแนวทางใหม่ เช่น นักศึกษาเอกศิลปะเป็นจำนวนไม่น้อย ได้ทำงานในโรงแรมชั้นหนึ่งหลายแห่ง เป็นต้น

4. ใช้วิธีการแนะแนว (Guidance) การเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจทำได้โดยวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อการปรับตัวเองเข้ากับสภาพของตนและสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ เช่น นักศึกษาชอบวิชาเกษตร แต่เรียนไม่ไหว จำเป็นต้องเปลี่ยนวิชาเอก ก่อนที่จะเปลี่ยนวิชาเอกจะต้องพบและขอคำปรึกษาจากอาจารย์แนะแนวเสียก่อน

5. ใช้วิธีกะบวนการกลุ่ม (Group Process) การเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจทำได้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ให้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ และร่วมกันแก้ปัญหา

1.7 ประโยชน์ของเจตคติ

เพตติ และ เคซิออปโป (สุภาพ หงส์วิสัย.2544 : 19 ; อ้างอิงจาก Petty and Cacioppo. 1982 : 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเจตคติไว้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้เกิดความเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการจัดรูปหรือการจัดระบบสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว
2. ช่วยให้ผู้หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกป้องความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่ซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิภิกิริยาโต้ตอบหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งที่นำความพอใจให้หรือเป็นรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
3. ช่วยให้ผู้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมตนเอง ซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจให้กับบุคคลนั้น

สวอน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 95-96) กล่าวสรุปว่าเจตคติมีประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งเร้าต่างๆ
2. ช่วยในการปรับตัว
3. ช่วยป้องกันตัวเอง
4. ช่วยในการแสดงออกถึงค่านิยม

เซียร์ (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 54 – 55 ; อ้างอิงจาก Sears. 1985) ได้กล่าวสรุปว่าเจตคติมีประโยชน์ ดังนี้

1. เจตคติเป็นคำย่อของการอธิบายความรู้สึกยาวๆ กลุ่มพฤติกรรมต่างๆ ได้มาก เช่นจะพูดว่า เขามีเจตคติดีต่อครอบครัว มีความหมายถึงเขารักครอบครัว ใช้เวลามากในการอยู่กับครอบครัว มีความสุขที่ได้อยู่กับครอบครัวเห็นพ้องต้องกันกับความคิดเห็นของครอบครัว ทำอะไรหลายอย่างเพื่อครอบครัว ฯลฯ จะเห็นว่าแค่คำเดียวว่าเจตคติดีเท่านั้น จะมีความหมายคลุมมากมาย
2. เจตคติใช้พิจารณาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งอื่นหรือมีต่อเป้าเจตคติของคนคนนั้นได้ นั่นคือรู้เจตคติของคนสามารถส่งเสริมหรือยับยั้งสิ่งที่เขาจะแสดงออกได้
3. เจตคติสามารถมองสังคมได้ เพราะเจตคติเป็นสิ่งที่คงเส้นคงวา พฤติกรรมของบุคคลที่จะแสดงออกจากเจตคติ จึงสามารถนำมาอธิบายความคงเส้นคงวาของสังคมได้ด้วย

4. เจตคติมีความดีงามในตัวเอง เจตคติของคนที่มีต่อเป้าเจตคติรอบๆตัวเราเอง สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของคนๆนั้น มีคุณค่าในการศึกษาจุดมุ่งหมายของชีวิตเขา

5. จากที่รู้ว่าเจตคติเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการให้การศึกษาเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีงามตามสังคม จึงต้องศึกษาสาเหตุและปรับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีอิทธิพลต่อเจตคติของคนตามที่ต้องการ

6. ในสาขาวิชาสังคมวิทยา นักสังคมวิทยาหลายคนให้ความเห็นว่าเจตคติเป็นศูนย์ความคิดและเป็นฐานของพฤติกรรมสังคม การจะปรับระบบกลไกของสังคมจึงควรเปลี่ยนแปลงเจตคติของแต่ละบุคคล

ดังนั้นการเรียนรู้เจตคติของคนจึงใช้เพื่อทำนายพฤติกรรม ที่เขาจะแสดงออกเป็นการรู้ไว้ก่อนเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขให้ได้ คนในสังคมที่มีเจตคติดีงามตามสังคมต้องการ ในวงการศึกษายังมีความจำเป็นอย่างมาก ทางโรงเรียนควรศึกษาเจตคติของนักเรียน เพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการเรียนการสอนให้เด็กมีเจตคติดีขึ้น

1.8 วิธีการวัดเจตคติ

เจตคติสามารถวัดด้วยการสังเกตหรือการทดสอบหรือด้วยแบบทดสอบ การวัดเจตคตินิยมกันมีอยู่หลายวิธี (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 66-121) คือ

1.8.1 วิธีของเธอร์สโตน (Thurstone's Method) เป็นวิธีที่เรียกว่า Priori approach วิธีนี้จะหาค่าของแต่ละมาตราของข้อความทางเจตคติก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัยและกำหนดค่ามาตรามีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 11 มาตรา วิธีดำเนินการสร้างมีขั้นตอนง่ายๆ ดังนี้จะได้เครื่องมือที่เรียกว่า Equal – Appearing Interval Scale

ก) ขั้นรวบรวมข้อความ เมื่อเลือกเป้าเจตคติ (attitude object) เช่น ครู หรือวิชาคณิตศาสตร์แล้ว ต้องหาข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อเป้าหมายทั้งทางบวกเป็นกลางและทางลบ ยิ่งมากเท่าไรยิ่งดี ที่เคยสร้างกันมีตั้งแต่ 80 – 300 ข้อความ ข้อความนั้นอาจมาจากการบอกกล่าวของคนทั่วไป ของเพื่อนร่วมงาน หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และหนังสือต่างๆ ข้อความนี้ถือเป็นความเชื่อที่คนทั่วไปมีต่อเป้าเจตคตินั้นๆ

ข) เตรียมข้อความเพื่อประเมิน ในขั้นนี้ให้รวบรวมข้อความที่ได้จากขั้นที่ 1 แล้วนำมาเขียนคำชี้แจง และเลือกมาตราว่าจะเอาจำนวนเท่าไร การเขียนคำชี้แจงควรบอกด้วยว่า ข้อความนี้วัดเจตคติเรื่องใด มีกี่ข้อความ แนวการพิจารณาทำอย่างไร ต่อจากนั้นพิมพ์ข้อความไว้ทางซ้ายมือ มาตราที่กำหนดไว้ทางขวามือหรือข้อความก็ได้ ดังนี้

0) ครูเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่อง

น้อย

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

มาก

00) ครูเป็นอาชีพกาฝากสังคม

น้อย

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

มาก

ค) ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการในที่นี้จะเป็นใครก็ได้ที่มีความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติแบบนี้หรือเป็นผู้ที่สามารถฟังคำอธิบายแล้วพิจารณาได้ แต่ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีเหตุผลพอสมควร

- ง) การคำนวณค่ามาตรฐาน
- จ) การเลือกข้อความขั้นสุดท้าย
- ฉ) การตอบและการให้คะแนน
- ช) การหาคุณภาพ คุณภาพในที่นี้มี 2 อย่างคือ

1. ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ความคงเส้นคงวาของคะแนนในการวัด มีวิธีหาได้

หลายวิธี

- ก. วิธีใช้ข้อสอบคู่ขนาน
- ข. วิธีสอบซ้ำ

2. ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง ความสามารถของแบบทดสอบในการวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้มากน้อยเพียงใด การวัดความเที่ยงตรงจึงมักวัดได้ดังนี้

- ก. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
- ข. ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์
- ค. ความเที่ยงตรงตามสภาพจริง

1.8.2 วิธีของลิเคิร์ท (Likert's Method) วิธีนี้กำหนดมาตราเป็น 5 ชั้น แต่ละชั้นจะกำหนดค่าไว้ หลังจากไปรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมาแล้ว จึงมีชื่อว่า Posteriori approach

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติแบบลิเคิร์ท มีดังนี้

1) เลือกข้อเป้าหมายเจตคติ (attitude object) ก่อน เช่น เจตคติต่อคณิตศาสตร์หรือต่ออาชีพครู เป้าของวัตถุประสงค์จะเป็น คน วัตถุประสงค์ของ ฯลฯ ยิ่งแคบก็ยิ่งดี ยิ่งกำหนดช่วงเวลาด้วยแล้ว การแปลผลก็จะทำให้มีความหมายดีขึ้น

2) เขียนข้อความแสดงความรู้สึกต่อเป้าหมายเจตคติ โดยวิเคราะห์แยกแยะดูให้ครอบคลุม

3) การตรวจสอบข้อความ เป็นการตรวจสอบครั้งแรก เพื่อดูให้แน่ใจว่าข้อความนั้นเขียนไว้เหมาะสมหรือไม่

4) การให้น้ำหนัก จะเป็น 2,3,4,5 นั้นแล้วแต่ความเหมาะสม แต่การให้น้ำหนักตัวเลือกนั้น มีวิธีดำเนินการดังนี้

- ก) วิธีหาน้ำหนักซิกมา (Sigma deviate weighting method)
- ข) วิธีหาน้ำหนักคะแนนมาตรฐาน (Standard score weighting method)
- ค) วิธีกำหนดน้ำหนักแบบพลการ (Arbitrary weighting method)

5) การทดลองคุณภาพเบื้องต้น ในระยะนี้ต้องการศึกษาว่าข้อความแต่ละข้อมีอำนาจจำแนกผู้ที่มีเจตคติสูงกับมีเจตคติต่ำแตกต่างกันหรือไม่

- 6) การจัดแบบทดสอบ
- 7) การตรวจให้คะแนน
- 8) การหาคุณภาพอื่นๆ เช่น ความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรง

ความเชื่อมั่น หาได้โดยวิธี

- สอบซ้ำ (test – retest)
- คู่ขนาน
- แบ่งครึ่งฉบับ (Split – half)
- สัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha – coefficient) ใช้มาก

1.8.5 วิธีของฟิชบาย (Fishbein's Method) แนวคิดของมาตราใช้แบบลิเคอร์ทและออสกูดเป็นหลัก ต่างกันตรงแนวความคิดการเกิดเจตคติ

ฟิชบาย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 116 ; อ้างอิงจาก Fishbein.1963) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติว่า

1. แต่ละบุคคลมีความเชื่อ (beliefs) มากมายต่อเป้าเจตคติหนึ่งๆ เป้าหนึ่งๆจะมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะต่างๆมากมาย
 2. ความเกี่ยวพันแต่ละคุณลักษณะ กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองในการประเมินออกมา กลายเป็นเจตคติ
 3. การประเมินการตอบสนองสัมพันธ์กันกับเป้าของเจตคติโดยผ่านเงื่อนไขหนึ่งๆ
 4. การประเมินการตอบสนองของเงื่อนไขเป็นผลรวมทั้งหมด
 5. ผลการรวมทั้งหมดของความเชื่อสัมพันธ์กับการประเมินความเชื่อ แสดงให้เห็นเป็นเจตคติ
- จะเห็นว่า 5 วิธีการดังกล่าว วิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ วิธีของลิเคอร์ท ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวัดเจตคติตามแนวของลิเคอร์ทด้วย

2. เอกสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.1 ความหมายของการอนุรักษ์

ได้มีผู้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ (Conservation) ไว้ดังนี้คือ

เช็ดไมเดอร์ (Schmieder. 1977 : 15) กล่าวว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนให้มากที่สุดและใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุดจะต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์

แดสมัน (Dasmann. 1975 : 778) กล่าวว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การป้องกันและจัดการอย่างฉลาดและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม ให้สามารถสนองความต้องการของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ถ้าปราศจากการอนุรักษ์เสียแล้วทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับชีวิตเช่น อากาศ สัตว์ต่างๆ พลังงาน แร่ธาตุ พืช ดิน และน้ำ จะเกิดการเสียหายจนเหลือแต่ซาก หรือหมดสิ้นไป

อัศนีย์ ศรีสุข (2521 : 7) กล่าวว่า “การอนุรักษ์” เป็นการดำรงอยู่ของมนุษย์ตลอดไป ซึ่งขึ้นอยู่กับอาหารและวัตถุดิบจากธรรมชาติ แต่เป้าหมายหรือความหมายอื่นของการอนุรักษ์ หมายถึง ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างคุณภาพของสิ่งแวดล้อมกับคุณภาพของชีวิต การเตรียมป้องกันสภาพแวดล้อมจากภาวะที่เป็นพิษของอากาศ น้ำ ฯลฯ และส่งเสริมด้วยการจัดวางผังเมือง สถานที่ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม ถนน ฯลฯ อย่างมีเหตุผลและหลักวิชา

สุรพล สุดารา (2523 : 11) กล่าวว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การใช้และบำรุงทรัพยากรนั้นๆ อย่างมีหลักการและมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เมื่อควรใช้ เก็บไว้เมื่อควรเก็บ ฟื้นฟูบูรณะเพื่อให้งดทนถาวร

นาท ดันทวิรุฬห์ และพูลทรัพย์ สมุทรสาคร (2528 : 95) กล่าวว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การใช้ประโยชน์ตามความต้องการที่พอเหมาะพอดี และประหยัดไว้เพื่ออนาคต

เกษม จันทรแก้ว (2530 : 99-100) กล่าวว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การเก็บรักษา สงวนซ่อมแซม ปรับปรุง และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้เอื้ออำนวยให้คุณภาพสูง ในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไป หรืออีกความหมายก็คือ เป็นการใช้ตามความต้องการและประหยัดไว้เพื่อใช้ในอนาคตก (Using of Immediate Needs and Saving for Futer Use)

วิชัย เทียนน้อย (2533 : 2) กล่าวว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยืดอายุการใช้งานให้ยาวนานที่สุด

นิวัต เรืองพานิช (2537 : 38) กล่าวว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลานานที่สุดทั้งนี้ต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกัน

จากการพิจารณาความหมายของการอนุรักษ์สรุปได้ว่า การอนุรักษ์ คือ การรู้จักใช้ บำรุง ปกป้อง และรักษาทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด เพื่อให้สามารถมีเอาไว้ใช้ได้ยั่งยืนยาวนาน

2.2 ความหมายของสิ่งแวดล้อม

ได้มีผู้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อม (Environment) ไว้ดังนี้คือ

ฮี (He. 1968 : 181) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม” เป็นองค์ประกอบทางกายภาพ (Physical) เคมี (Chemical) และชีวภาพ (Biological) ที่ห้อมล้อมอยู่รอบตัวมนุษย์ และระบบนิเวศของประชาคมมนุษย์ โดยที่องค์ประกอบเหล่านี้แสดงปฏิกิริยาหลายอย่างออกมาในลักษณะ มีอิทธิพลต่อความเจริญเติบโต และการดำรงชีวิตของมนุษย์ตามธรรมชาติ

พะยอม แก้วกำเนิด (2532 : 5) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวเราทั้งที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

เกษม จันทรแก้ว (2536 : 16) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึง สภาพสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ มนุษย์สร้างขึ้นให้เป็นประโยชน์และโทษ เห็นและไม่เห็นด้วยตาเปล่า เป็นรูปธรรมและนามธรรม และสิ่งเป็นพิษและไม่เป็นพิษ

วิจิตร บุญยะโหดระ (2537 : 4) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม” ป่าไม้ สัตว์ป่า และสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต คือ สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ ทั้งโดยธรรมชาติ และจากการกระทำของมนุษย์

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2537 : 164) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึง สิ่งที่อยู่โดยรอบสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะมนุษย์รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของมนุษย์และเป็นปัจจัยในการกำหนดวิธีการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

เต็มดวง รัตนทัศนีย และคณะ (2539 : 10) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึงสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ วัตถุ สถานที่พฤติกรรม สถานการณ์ หรือ ดิน หิน ต้นไม้ ลมฟ้า อากาศ สังคม ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ฯลฯ สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสภาพความเป็นอยู่รูปร่างลักษณะของสิ่งที่มีชีวิต และสังคมของสิ่งที่มีชีวิต

ระพีพร สามารถ (2540 : 2) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบๆตัวเราที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น มีทั้งมีชีวิต และไม่มีชีวิต บางอย่างสามารถมองเห็นมีตัวตน แต่บางอย่างไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ แต่สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อมนุษย์ทั้งสิ้น

ราตรี ภารา (2543 : 15) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้สร้างขึ้นทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

สวัสต์ โนนสูง (2543 : 1) กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต มีรูปธรรมหรือนามธรรม และมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ได้ เช่น แสงแดด แม่น้ำ ถนน บ้านเรือน โบราณสถาน ประเพณี และวัฒนธรรม เป็นต้น

ดังนั้นจากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ และรวมทั้งตัวมนุษย์เองด้วย ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นรูปธรรมและนามธรรม จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ได้ ถ้าสิ่งแวดล้อมหนึ่งถูกทำลายไปจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง

ความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ได้มีผู้ให้ความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environment Conservation) ไว้ดังนี้คือ

แบสแมน (Basman. 1973 : 10) กล่าวว่า “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” หมายถึง การป้องกันและจัดการอย่างฉลาด เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมให้สนองความต้องการของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหมายถึง การใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีเหตุผล เพื่อจะอำนวยความสะดวกของสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและคงอยู่อย่างดีตลอดไปสำหรับมนุษย์

แดสมัน (Dasmann. 1975 : 778) กล่าวว่า “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” หมายถึง การใช้สิ่งแวดล้อมอย่างสมเหตุสมผล เพื่อจะเอื้ออำนวยให้การมีชีวิตรอบตัวของมนุษย์ มีคุณภาพสูงสุดตลอดไป

เกษม จันทรแก้ว และประพันธ์ โกยสมบุรณ์ (2525 : 46) กล่าวว่า “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” หมายถึง การใช้อย่างสมเหตุสมผลของสิ่งแวดล้อม เพื่อจะอำนวยให้คุณภาพสูงสุดและตลอดไปในการมีชีวิตรอบตัวของมนุษย์

จิตนภา เสถียรวิริยคุณ (2536 : 11) กล่าวว่า “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” หมายถึง การป้องกันรักษา บำรุง ปรับปรุง รวมทั้งการรู้จักใช้สิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด และได้รับประโยชน์สูงสุดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด การใช้น้ำอย่างถูกวิธี การป้องกันมลพิษในอากาศ การรับประทานอาหารที่ปราศจากสารพิษ การใช้วัสดุธรรมชาติแทนโฟม และพลาสติก

สุพรรณ มีเทศน์ (2544 : 6) กล่าวว่า “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” หมายถึง การใช้สิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ให้ได้ประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุดรวมทั้งหาทางกำจัด และป้องกันมลพิษ หรือสิ่งแวดล้อมเป็นพิษไม่ให้เกิดขึ้น

ดังนั้นจากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” หมายถึง การใช้ การรักษา การบำรุง และปรับปรุงสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา อย่างสมเหตุสมผลและอย่างประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยาวนาน

2.4 ความหมายของเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

วิเชียร คำจันทร์ (2522 : 6) กล่าวว่า “เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลซึ่งได้สัมพันธ์กับปัญหาสิ่งแวดล้อม การศึกษากลไกธรรมชาติและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องต่อการป้องกันทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะดังต่อไปนี้คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความพึงพอใจ เห็นชอบ อยากรู้ อยากเห็น และพร้อมที่จะช่วยเหลือป้องกันรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม หรือการแสดงออกในทางตรงกันข้าม หรือแสดงออกในลักษณะที่เป็นกลาง”

มานิต เรืองรัตน์ (2526 : 11) กล่าวว่า “เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลซึ่งเมื่อได้ปะทะสัมพันธ์กับปัญหาสิ่งแวดล้อม จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะดังนี้ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ ความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ อยากรู้อยากเห็น และพร้อมที่จะช่วยเหลือป้องกันรักษาสีงแวดล้อมในชุมชน หรือแสดงออกในด้านตรงข้าม หรือ แสดงออกในลักษณะเป็นกลาง

จิตนา เสถียรวิริยคุณ (2536 : 11) กล่าวว่า “เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือความโน้มเอียงของบุคคลที่จะเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือวางตัวเป็นกลางกับการรู้จักใช้ ป่ารักษา ป้องกันสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว อย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้สามารถมีไว้ใช้อย่างยั่งยืนยาวนาน

จากการศึกษาความหมายของเจตคติ และความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่า เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึก หรือความเชื่อ และศรัทธาที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในด้าน ต่อไปนี้

2.1 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการใช้ หมายถึง การใช้ไฟฟ้า น้ำประปา กระดาษ และพลาสติก อย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

2.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการบำรุงรักษา หมายถึง การดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่อยู่อาศัย ชุมชน และบริเวณโรงเรียน

2.3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการปรับปรุง หมายถึง การช่วยเหลือและจัดการสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเสียหายให้มีสภาพเหมือนเดิมหรือเทียบเท่าเดิม

2.5 นโยบายสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544 : 135) กำหนดไว้ว่า ต้องเร่งฟื้นฟูพร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และป้องกันสภาวะสิ่งแวดล้อมในชนบทและในเมืองด้วยการสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการจัดการมากขึ้น ควบคู่ไปกับการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการควบคุมดูแลการใช้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การสร้างเสริมวินัย และประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการผลิตให้เป็นไปอย่างประหยัด ได้ประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสูงสุด และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศหลายประการ โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัติที่เปลี่ยนแปลงไปที่สำคัญ ได้แก่

1. อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ระบุในอำนาจและหน้าที่ หรือจัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของชาติที่ชัดเจนขึ้นในเวลาต่อมา เช่น การจัดตั้งหน่วยงานของรัฐระดับกรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมขึ้นใหม่ 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และยังกำหนดหน้าที่ในการดูแลป้องกัน และตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ชัดเจนและกว้างขวางยิ่งขึ้นซึ่ง นอกจากจะเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรงแล้ว ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองล้วนมีหน้าที่ตามกฎหมายโดยตรงด้วย

2. บทบาทของเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เอกชนทั้งที่เป็นบุคคลและองค์กร ได้รับการยอมรับและส่งเสริมให้เข้ามามีบทบาทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เช่น บุคคลมีสิทธิใน

การรับรู้ข่าวสารและการฟ้องร้องผู้กระทำผิด องค์การเอกชนได้รับการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐได้ด้วย ฯลฯ

3. ความรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติได้ใช้หลักการที่เรียกว่า Polluter Pay ขึ้น โดยระบุไว้ว่าผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายชดเชย ค่าเสียหายไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือองค์กรใดๆ รวมทั้งได้ระบุบทลงโทษแก่ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งในทางอาญาและทางแพ่งที่รุนแรงมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

4. กองทุนสิ่งแวดล้อม ได้ระบุให้รัฐจัดสรรเงินเข้าไว้เป็นกองทุนสิ่งแวดล้อม และอุดหนุนกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมขึ้นเป็นครั้งแรก โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้เงินกองทุนและคณะกรรมการบริหารเงินกองทุนไว้อย่างชัดเจน

5. ความระมัดระวังผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้มีการกำหนดให้โครงการพัฒนาทุกชนิด จะต้องทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการพัฒนาเหล่านั้นเสียก่อนเพื่อจะได้หามาตรการในการแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า โดยจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาอนุมัติโครงการ

6. การควบคุมมลพิษ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมมลพิษ การจัดทำแผนเพื่อลดและขจัดมลพิษ มาตรฐานควบคุมมลพิษ และการจัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์มลพิษ รวมทั้งการกำหนดพื้นที่ให้เป็นเขตควบคุมมลพิษเมื่อพื้นที่ใดมีเหตุเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขมลพิษ

7. การวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับชาติและในระดับจังหวัดขึ้น โดยให้มีแผนงานและแนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพอากาศ น้ำ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ การควบคุมมลพิษ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมขึ้น จากมาตรการดังกล่าวจะทำให้ท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการดูแลรักษา และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 79 กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และ คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุม และกำจัดการะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

ส่วนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 23 (2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

2.6 แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

กมล ทองธรรมชาติ และคณะ (2535 : 54-56) ได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

1. ระดับบุคคล

ประชาชนทุกคนควรมีจิตสำนึกที่ดี ต่อแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมรวมทั้งจะต้องมีความตระหนักด้วยว่า การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมเป็นหน้าที่ของคนทุกคนต้องกระทำไม่ใช่

เรื่องขององค์กรใดหรือเป็นเรื่องเฉพาะของภาครัฐบาลเท่านั้นที่จะต้องเข้ามาแก้ไข ซึ่งประชาชนทุกเพศทุกวัยสามารถช่วยให้การอนุรักษ์ และพัฒนาสภาพแวดล้อมประสบความสำเร็จได้ด้วยวิธีการต่อไปนี้

1.1 ต้องรู้จักประหยัด หมายถึง ประชาชนต้องพยายามใช้ทรัพยากรให้หมดเปลืองหรือสูญเสียให้น้อยที่สุด แต่ให้เป็นประโยชน์แก่ตนและแก่ชุมชนให้มากที่สุด เช่น การกินอาหาร ควรกินให้พอดีกับความต้องการ ไม่กินอย่างฟุ่มเฟือย การเลือกซื้อของใช้ ควรซื้อแต่ของที่จำเป็นเท่านั้น การใช้ไฟใช้น้ำก็เปิดใช้เท่าที่จำเป็น เมื่อเลิกใช้ก็ปิดเสีย อย่าเปิดทิ้งไว้ไม่ว่าจะเป็นสมบัติของตนเองหรือของผู้อื่นก็ตาม รวมทั้งตามสถานที่ราชการก็ต้องช่วยกันประหยัดด้วย เพราะทรัพย์สินของทางราชการก็คือ สิ่งของที่ใช้เงินภาษีอากรซึ่งเก็บจากประชาชนจัดซื้อมานั่นเอง

1.2 ต้องรู้จักรักษา หมายถึง ต้องรู้จักเก็บรักษาของกินของใช้ไว้บริโภคนานๆ เช่น การไม่จับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ หรือเมื่อยังมีขนาดเล็กอยู่ไม่ตัดไม้ในป่าในขณะที่ต้นยังเล็ก หรือไม่ตัดไม้ที่มีค่ามาก เช่น ไม้สัก แล้วนำมาทำฟืน ทำถ่าน ไม่คุ้มค่าของไม้

1.3 ต้องรู้จักฟื้นฟูทรัพยากรให้ฟื้นตัว และรู้จักปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อที่จะได้สามารถนำมาใช้ใหม่ให้มีคุณภาพเหมือนเดิม เช่น ชาวนาหันไปใช้พื้นดินที่ทิ้งไว้รกร้างว่างเปล่า โดยพัฒนาให้เป็นพื้นที่ที่มีคุณภาพดีขึ้น การปลูกป่าทดแทนป่าที่ถูกตัดไป การนำสัตว์ที่เกือบจะสูญพันธุ์มาเพาะเลี้ยงให้แพร่หลาย โดยนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่เข้ามาช่วยแก้ไขปรับปรุง อาทิ การผสมเทียมปลาบึก เป็นต้น

1.4 ช่วยกันส่งเสริมการผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออย่างเหมาะสมให้คุ้มค่าทรัพยากร โดยใช้เทคโนโลยีช่วย เช่น ใช้เครื่องมือสกัดแร่จากหิน ดิน ให้ได้ปริมาณแรมมากขึ้น แม้แต่ในเมืองแร่เก่าที่เคยทิ้งร้างไว้ ก็อาจใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินการเพื่อเสาะหาแร่ที่ยังพอมิเหลือนตกค้าง ขุดขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้อีก

1.5 ต้องรู้จักนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาผลิตใหม่ เช่น นำเศษเหล็ก มาหลอมหล่อใหม่ นำเศษกระดาษ เศษผ้า เศษไม้ ที่ใช้แล้วมาทำเป็นวัตถุดิบ สำหรับทำกระดาษชนิดใหม่ใช้ในกิจการต่างๆ เช่น ทำกระดาษที่ใส่ไข่ ทำกล่องกระดาษ หรือการนำน้ำที่สกปรกมาผ่านสารเคมี และแสงแดด ให้กลายเป็นน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคต่อไป

1.6 ต้องรู้จักนำทรัพยากรอื่นๆ มาใช้แทนทรัพยากรที่มีราคาแพงหรือ กำลังจะลดน้อยหมดสูญไป เช่น นำกลบ ชังข้าวโพด ที่เป็นวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น มาเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้มแทนฟืนหรือถ่านไม้ นำพลังงานน้ำมาใช้แทนน้ำมัน ถ่านหิน ใช้กระเบื้อง เชื้อเพลิง และนำขยะมาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งจะทำให้สิ่งไร้ประโยชน์กลับมามีประโยชน์ขึ้นมาอีก นับเป็นการสงวนทรัพยากรธรรมชาติวิธีหนึ่ง

1.7 ต้องช่วยกันค้นหาแหล่งทรัพยากรใหม่ เพื่อนำมาใช้แทนทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังจะหมดสูญลดน้อยลงไป เช่น การค้นหาแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติแห่งใหม่ตามท้องทะเล การสำรวจค้นหาแหล่งแร่ แหล่งปลาชุมในน่านน้ำที่ห่างไกลออกไป

1.8 ต้องไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ไม่ทำลายป่าไม้ ไม่ทำให้ดินพังทลายไม่ทำลายสัตว์และพืชจนสูญพันธุ์ ไม่ทำให้น้ำในแม่น้ำสาละลงน้ำเสีย และไม่ทำให้อากาศเสีย ทั้งนี้จะเป็นการทำความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เราต้องระวังและคำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด ที่เราใช้บริโภคในชีวิตประจำวันด้วย

1.9 ประชาชนควรเต็มใจรับการอบรมรักษา ให้เข้าใจถึงปัญหาและวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากร

ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมจริงๆ เพื่อนำความรู้ไปปฏิบัติการให้ได้ผลซึ่งประชาชนทุกคนควรจะมีความรู้ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรประเภทสำคัญที่เมื่อหมดสิ้นไปแล้ว ไม่สามารถจะกระทำให้มีกลับคืนมาได้

2. ระดับชุมชน

เนื่องจากประชากรแต่ละคนเป็นสมาชิกของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งลักษณะและสภาพของชุมชนจะมีผลถึงประชาชนในชุมชนนั้นๆ ด้วย ทั้งที่เป็นสิ่งที่ดีและไม่ดี เช่นในเรื่องการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชนของตนนั้น ควรร่วมมือร่วมใจกัน ดังนี้

2.1 ประชาชนในชุมชนจะต้องตระหนัก ถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนของตน เช่น การรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ที่อยู่อาศัยของตนและร่วมแรงกันรักษาความสะอาดบริเวณวัด โบราณสถาน สวนสาธารณะ บ่อน้ำประจําหมู่บ้าน การกำจัดขยะ น้ำเน่าในตำบลของตน

2.2 ประชาชนในชุมชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องระบบของการจัดการและสามารถแก้ไขปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น

3. ระดับรัฐบาล

3.1 รัฐบาลควรกำหนดนโยบาย และวางแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเป็นหลักการให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือปฏิบัติต่อไป

3.2 ในฐานะที่เป็นพลเมืองดีของชุมชนและของประเทศ ประชาชนชาวไทยทุกคนควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมายข้อบังคับ หรือตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการไม่ทำลายป่าไม้ การบุกรุกป่าสงวน สัตว์ป่าที่คุ้มครอง ป่าต้นน้ำลำธาร หรือพันธุ์ไม้ที่หวงห้าม ฯลฯ

3.3 หน่วยงานของรัฐทั้งในท้องถิ่นและภูมิภาค จะต้องเป็นผู้นำ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ และพัฒนาสภาพแวดล้อม รวมทั้งจะต้องให้ความสนับสนุน และร่วมมือกับภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปด้วย

3.4 เผยแพร่ข่าวสารข้อมูล กฎหมายท้องถิ่น และความรู้ทางด้านการอนุรักษ์ และพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบในท้องถิ่น ภูมิภาคต้องริบเร่งดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ให้กลับสู่สภาพเช่นเดิม และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดสภาพการณ์เช่นนั้นขึ้นซ้ำได้อีก

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ศึกษา

3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ในด้านพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกนั้นมีผู้ทำการศึกษาและรวบรวมไว้หลายท่าน และสามารถสรุปได้หลายแบบ คือ แบบประชาธิปไตย หรือแบบมีเหตุผล แบบตามใจเด็ก แบบให้ความรักความอบอุ่น แบบปฏิเสธไม่ยอมรับเด็ก แบบบังคับขู่เข็ญเด็ก แบบเผด็จการ แบบให้ความร่วมมือกับเด็ก แบบใช้อำนาจแบบยินยอมตามเด็ก และแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งประเภทต่างๆ ของการอบรมเลี้ยงดู นักจิตวิทยาหลายท่านได้ทำการศึกษา และแบ่งแยกประเภทของการอบรมเลี้ยงดู เช่น โรเจอร์ (Roger. 1972 : 117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวเด็กรู้สึกว่าเขาเองได้รับการปฏิบัติด้วยความ ยุติธรรม ผู้เลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล รู้จักยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันสมควร

2. แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปหรือแบบเข้มงวดกวดขัน (Overprotection) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวเด็กรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ทำอะไรไม่ได้ตามใจปรารถนาต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้ หรือถูกควบคุมไม่ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนเองต้องการและมักคอยคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

3. แบบทอดทิ้งหรือแบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวเด็กรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุนหรือคำแนะนำ มักปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบ ไม่ได้รับความอบอุ่นเท่าที่ควร

เฮิร์ลลอร์ค (Hurlock, 1978 : 402 – 403) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การอบรมแบบเผด็จการ (Authoritarian Disciplinary Techniques) หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูใช้กฎเกณฑ์ หรือระเบียบเข้มงวด เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ โดยไม่มีการอธิบายเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าเด็กไม่สามารถปฏิบัติได้จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง แต่ถ้าเด็กปฏิบัติได้ตามที่ต้องการก็ไม่ได้รับการชมเชย หรือมีบ้างเพียงเล็กน้อย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democracy Disciplinary Techniques) หมายถึง วิธีการเลี้ยงดูที่ให้ความสำคัญกับการอธิบายและให้เหตุผลเพื่อให้เด็กเข้าใจว่าทำไมเขาจึงถูกคาดหวังให้ทำพฤติกรรมหนึ่งมากกว่าอีกพฤติกรรมหนึ่ง และเมื่อเด็กสามารถทำพฤติกรรมที่ต้องการ หรือแสดงว่าพยายามทำปฏิบัติตามคาดหวังจะให้รางวัลด้วยการให้การยอมรับส่วนการลงโทษจะใช้ต่อเมื่อเด็กตั้งใจที่จะปฏิเสธพฤติกรรมที่พึงประสงค์และจะใช้การลงโทษที่ไม่รุนแรง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Permissive Disciplinary Techniques) วิธีนี้อาจถือว่าไม่ใช่วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่แท้จริง เพราะเด็กเรียนรู้โดยการลองผิดลองถูกด้วยตนเองมากกว่าจะเรียนรู้จากคำแนะนำของผู้เลี้ยงดู เมื่อเด็กพบว่าพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับการยอมรับ เขาจะเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ หรือคงพฤติกรรมนั้นไว้จนกว่าเขาจะพบพฤติกรรมใหม่ ซึ่งนอกจากจะทำความพึงพอใจให้ตัวเองแล้ว ยังทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มด้วย

สำหรับประเทศไทย การอบรมเลี้ยงดูมักจะเน้นให้เด็กมีความประพฤติดี ถูกต้องตามกาลเทศะ แต่เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีวัฒนธรรมและวิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบฉบับเฉพาะตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละครอบครัว แต่ละสังคมจึงแตกต่างกัน ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูตามแบบสังคมไทย มีดังต่อไปนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิน (2520 : 21 – 32) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูที่สำคัญของเด็กไทยออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรักต่อบุตรอย่างเปิดเผย ใ้บุตรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของครอบครัว และมีความเข้าใจในความรู้สึกของบุตรอย่างดี

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาคอยควบคุมและลงโทษบุตรเมื่อบุตรกระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา แจกแจงเหตุผลต่างๆ แก่บุตรให้กระทำหรือห้ามปรามมิให้กระทำสิ่งใด ๆ

แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล โดยเห็นว่าลักษณะดังกล่าว ก่อนข้างจะเข้ากับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านคือ

ทิพย์สุดา นิลสินธุ (ถวิล จันทรสว่าง. 2545 : 25 ; อ้างอิงจาก ทิพย์สุดา นิลสินธุ .2523 : 9) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กเห็นว่าตนเองได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดา หรือ ผู้ดูแลด้วยความรัก ความห่วงใย ยอมรับความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ ให้ความยุติธรรม มีอิสระ ได้รับการเอาใจใส่ ยอมรับความสามารถและมีส่วนในกิจกรรมของเด็ก

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (ถวิล จันทรสว่าง. 2545 : 25 ; อ้างอิงจาก พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. 2523 : 5) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ว่า หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ปฏิบัติแก่เด็กด้วยความยุติธรรม ใช้เหตุผลในการทำโทษเด็ก ให้เด็กแสดงความคิดเห็น ยอมรับนับถือความสามารถ ให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ตามโอกาสอันเหมาะสม

อุบลรัตน์ โพธิโกสม (ถวิล จันทรสว่าง. 2545 : 25 ; อ้างอิงจาก อุบลรัตน์ โพธิโกสม. 2523 : 8) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลว่า หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่เด็กมีความรู้สึกว่าพ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยุติธรรม ทั้งในด้านความรัก ความอบอุ่น มีเหตุมีผล เด็กสามารถแสดงอิสรภาพด้านความคิด สามารถโต้ตอบ มีความเป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเด็กตามโอกาสอันเหมาะสม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 19) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การอธิบายให้เด็กนึกถึงผลของพฤติกรรมของเด็กว่ากระทบกระเทือนตัวเองและผู้อื่น ทำให้เกิดผลดีและผลเสียอย่างไร การให้เหตุผลเป็นการตีแผ่ความคิด ความเชื่อ และลักษณะต่างๆของผู้เลี้ยงดู

ทัศนาศ ทอภักดี (2528 : 5) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลว่า หมายถึง การที่บิดามารดาได้ใช้เหตุผลในการอธิบายประกอบการสนับสนุนหรือห้ามปรามในกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนมีความสม่ำเสมอและเหมาะสมในการให้รางวัลและลงโทษ

บุษกร คำคง (2542 : 7) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลว่า หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรในทำนองที่เป็นการกระทำอย่างมีเหตุผลอันสมควร โดยที่บิดามารดาให้คำอธิบายแก่บุตรในขณะที่สนับสนุนหรือห้ามปรามมิให้บุตรกระทำสิ่งต่างๆ และมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติเช่นนี้เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก

จากความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง วิธีการที่นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาอย่างมีเหตุมีผล มีการอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นของพฤติกรรมที่นักเรียนได้กระทำ พร้อมทั้งสนับสนุนหรือห้ามปรามมิให้นักเรียนกระทำสิ่งต่างๆ อันจะส่งผลต่อบุตรเองหรือผู้อื่น

3.2 การรับรู้การสอนของครู

ได้มีผู้ให้ความหมายของการสอนไว้ ดังนี้

กู๊ด (Good. 1959 : 213) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสอนใน Dictionary of Education เป็น 2 นัย คือ

1. การสอน หมายถึง การกระทำอันเป็นการอบรม สั่งสอนนักเรียนตามสถานศึกษาโดยทั่วไป
2. การสอน หมายถึง การจัดสภาพการณ์ สถานการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อช่วยให้นักเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเกิดการเรียนรู้ โดยง่าย

พนัส หันนาคินท์ (2514: 137) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง การสร้างสถานการณ์ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในฝ่ายผู้เรียน

ฮอสฟอร์ด (Hosford. 1973 : 268) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง ความพยายามในการชักจูงผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยผ่านการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสอนนั้นเป็นสิ่งที่ติดตัวคนมาโดยธรรมชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนการสอน

วิลส์ (Wiles. 1975 : 245) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การสอน คือ การชี้แนะ หมายถึง การช่วยเหลือแนะแนว จัดหาวัสดุ และส่งเสริมให้คิดทำสิ่งต่างๆ ที่ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น
2. การสอน คือ การให้ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ โดยที่ผู้สอนเป็นผู้รวบรวมความรู้ แล้วจัดความรู้ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ตามความจริงให้ง่ายและน่าสนใจ เพื่อสะดวกแก่การที่ผู้เรียนจะได้เข้าใจและรับไว้ได้

3. การสอน คือ การที่ผู้สอนทำงานร่วมกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ รู้จักคิด รู้จักทำด้วยตนเอง

4. การสอน คือ การแนะแนวทางให้แก่ผู้เรียน โดยใช้วิธีสอนแบบต่างๆ และกิจกรรมให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเจริญงอกงาม และพัฒนาการในทางที่พึงปรารถนา ตรงกับจุดประสงค์ทางการศึกษา

สุมิตร คุณานุกร (2518 : 189) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลผู้หนึ่ง (ครู) นำเอาความรู้สึกรู้จักคิดและชีวิตของตนเองมาเผยให้บุคคลอีกผู้หนึ่ง (นักเรียน) ทราบเพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาเลือกสรร เอาคุณสมบัติ ทัศนคติ และค่านิยมที่จับใจมายึดถือเป็นของตน

สันต์ ธรรมบำรุง (2522 : 112) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงออกร่วมกัน เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 15) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน การสอนมิได้หมายถึง การบอกแต่เพียงอย่างเดียวแต่รวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่ผู้สอนกระทำไปเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา

วิรุทธ และนวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (2525 : 5) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ (สิ่งแวดล้อมภายนอก) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประจำบุคลิกภาพ และ พฤติกรรมประจำบทบาท อันจะทำให้บุคคลและสังคมพัฒนาศักยภาพจนสามารถบรรลุอุดมการณ์แห่งความสุขความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรม

ธีระ รุญเจริญ (2525 : 145) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงออกร่วมกัน เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้

เกษม สุตหอมและคณะ (2526 : 37) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ครูพยายามสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน ในอันที่จะแนะนำให้นักเรียนได้มีกิจกรรมในการแก้ปัญหาทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล โดยการใช้เทคนิคที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของเด็ก และสถานการณ์โดยทั่วไป

สุพิน บุญชูวงศ์ (2531 : 3) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้ปะทะเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

จากความหมายของการสอนดังกล่าวมาสรุปได้ว่า การรับรู้การสอนของครู หมายถึง การรับรู้หรือรับทราบ ลักษณะการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ การสอนของครู ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพิจารณาเลือกสรร เอาคุณสมบัติ ทักษะและค่านิยมที่พึงงามมายึดถือเป็นของตน

3.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมการเรียนการสอนเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในการทำกิจกรรม กิจกรรมการเรียนการสอนเสริมหลักสูตรนี้ ไม่เพียงแต่จะเสริมสร้างความรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาเท่านั้น แต่ยังช่วยให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีเกิดความเพลิดเพลิน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

แฮร์รี (Harry. 1950 : 4) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนจัดขึ้นโดยมีครูและผู้บริหารโรงเรียนคอยให้คำแนะนำปรึกษา ไม่มีการให้หน่วยกิตทางวิชาการในการเข้าร่วมกิจกรรม

กู๊ด (Good. 1973 : 7) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง โปรแกรมการจัดดำเนินงาน ซึ่งนักเรียน องค์การนักศึกษา หรือสถาบันการศึกษาจัดทำขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ ส่งเสริมความถนัดและความสนใจ ไม่มีการให้หน่วยกิตทางวิชาการอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันการศึกษา

บุญโญ สาร (2516 : 228) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง บรรดากิจกรรมประกอบ หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรทั้งหลายที่ให้การศึกษากับนักเรียนนอกห้องเรียน

ซูซาน และสตีเวน (Susan & Steven. 1982 : 148) ได้ให้ความหมายของ กิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่ทางโรงเรียนจัด และสนับสนุนให้จัดขึ้นนอกเหนือจากหลักสูตรปกติและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นด้วยความสมัครใจ

ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ และวันนอร์ มะทา (2528 : 4) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดและสนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม เพื่อสนองความสนใจและส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนนอกเหนือจากหลักสูตรปกติ ไม่มีการให้คะแนนทางวิชาการ และผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นด้วยความสมัครใจ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความสนใจ ความถนัด และพัฒนาการของนักเรียน เป็นเรื่องทีนอกเหนือจากหลักสูตรปกติ ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมด้วยความสมัครใจและไม่มีการให้คะแนนทางวิชาการ

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญ ที่จำเป็นต้องจัดให้นักเรียน เนื่องจากหลักสูตรกำหนดให้นักเรียนได้เรียนตามเนื้อหาวิชา เป็นการมุ่งพัฒนาเฉพาะด้าน แต่กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะเป็นสิ่งที่ช่วย

พัฒนานักเรียนรอบด้าน ตามที่เขาถนัด และสนใจ ดังที่ วันนอร์ มะทา (2528 : 1) ให้เหตุผลความสำคัญและความจำเป็นของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการในทางจิตวิทยาของนักเรียน
2. เพื่อดึงความสนใจ ความสามารถพิเศษ ความกระตือรือร้นในการแสดงออกเพราะพฤติกรรมเหล่านี้จะปรากฏให้เห็นเมื่อมีอิสระในการเลือกทำ ทำโดยสมัครใจ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อกิจกรรมนั้นๆ
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้มีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและตนเอง
4. เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีงามระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครูได้ทำงานร่วมกัน ทำให้บุคคลได้มีโอกาสรู้จักกันมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ชักถามข้อข้องใจ และข้อเท็จจริง ซึ่งแต่ละฝ่ายต้องการรู้
5. เป็นการช่วยพัฒนาการเป็นผู้นำของเด็กได้ดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน เพราะครูอาจารย์จะปล่อยให้เด็ก มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเอง

แนวคิดของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นาธาน และ เฮร์เบิร์ต (Nathan & Herbert. 1968 : 534 – 546) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาความเป็นผู้นำ รู้จักเคารพนับถือผู้อื่นและตนเอง มีสุขภาพดี มีความสุข มีทักษะในการใช้ส่วนต่างๆของร่างกาย มีอารมณ์ที่มั่นคง สร้างค่านิยมที่เหมาะสม สร้างสัมพันธ์ภาพกับคนในวัยเดียวกันหรือวัยแก่กว่าได้ อีกทั้งช่วยให้ได้มีโอกาสร่วมทำงานกับเพื่อนนักเรียน ครูอาจารย์ และบุคคลต่างๆในชุมชน และสามารถที่จะดำรงตนได้อย่างมีความสุข

แฮร์รี (ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ และวันนอร์ มะทา. 2528 : 6 ; อ้างอิงจาก Harry C. Mckown.1938 : 4) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น มีความสำคัญเท่ากับการจัดการเรียนการสอน และเป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษา

อดุล (Adolph. 1949 : 3) กล่าวว่า ไม่ควรพิจารณากิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมพิเศษ นอกเหนือไปจากการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะสามารถให้ประสบการณ์ที่ดีที่สุดตามความต้องการของหลักสูตร ซึ่งเน้นการปรับตัวของนักเรียนชายหญิงให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรยังสามารถให้บทเรียนอันมีคุณค่าแก่ชีวิต

จอห์น (John.1949 : 275) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะต้องคำนึงถึงเมื่อมีการจัดหลักสูตร เมื่อเป็นที่ยอมรับว่าการจัดการศึกษานั้นจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนได้ กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะมีบทบาทในเรื่องนี้ยิ่งกว่าการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองไปตามแนวทางที่พึงปรารถนา

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา

กิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้แก่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 123-136)

1. กิจกรรมเกี่ยวกับการทัศนศึกษา
2. กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. กิจกรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ เช่น กลุ่มอาสาปลูกต้นไม้ กลุ่มรักษาความสะอาดที่สาธารณะ เป็นต้น
4. กิจกรรมการศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด
5. กิจกรรมอื่นๆ ที่จัดขึ้นตามวาระและโอกาสที่สำคัญ เช่น วันคุ้มครองสัตว์ป่า วันสิ่งแวดล้อมโลก วันต้นไม้แห่งชาติ เป็นต้น

หลักการเสริมหลักสูตร

จุไร ลียากาศ (2526 : 8) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. ในการจัดนั้นควรให้เด็กเลือกเข้ากิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ
 2. ไม่ควรนำคะแนนมาใช้ในการจัดกิจกรรม หรือมาเป็นสิ่งเร้า
 3. การจัดกิจกรรมควรเป็นเรื่องของนักเรียนจริงๆ โดยให้นักเรียนจัดการเองแต่ที่ระยะที่นักเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้เอง ครูจำเป็นต้องให้คำแนะนำ
 4. การจัดกิจกรรมทุกประเภท ต้องมีกติกา มีระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อเป็น แนวทางให้นักเรียนดำเนินการได้อย่างถูกต้อง
- ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2534 : 54) กล่าวถึงหลักการเสริมหลักสูตร ไว้ดังนี้
1. หลักสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนต้องได้รับการสนับสนุนจากครู – อาจารย์ ในโรงเรียนด้วย
 2. หลักร่วมมือ กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นต้องได้รับความร่วมมือจากครู อาจารย์ ในโรงเรียนโดยร่วมกันจัดเป็นทีม
 3. หลักกระบวนการ กิจกรรมนักเรียนจะต้องได้รับการพิจารณา คุณภาพของการทำกระบวนการ คือ การวางแผน การดำเนินการตามแผนการประเมินผลว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
 4. กิจกรรมนักเรียนต้องมีหลายๆ กิจกรรม ให้นักเรียนรายบุคคลมีโอกาสเลือกทำตามความชอบใจ
 5. หลักการเสริมหลักสูตร กิจกรรมนักเรียนที่จัดจะต้องส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาในหลักสูตร หรือส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียนปกติ
 6. หลักความรับผิดชอบ กิจกรรมนักเรียนที่มอบหมายให้ครูอาจารย์ที่ปรึกษาเข้าไปทำนั้น โรงเรียนต้องถือว่า เวลาที่ควบคุมกิจกรรมเป็นชั่วโมงสอน ซึ่งครูอาจารย์ต้องควบคุมอย่างจริงจัง
 7. หลักเพียงพอ การจัดกิจกรรมนักเรียนต้องได้รับงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดอย่างเพียงพอ
 8. หลักประชาธิปไตย กิจกรรมนักเรียนต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมด้วยวิธีที่เป็นประชาธิปไตย
 9. หลักการปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมนักเรียนต้องให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง ครูอาจารย์ที่ปรึกษาควรให้คำปรึกษาเท่านั้น
 10. หลักอิสระ การจัดกิจกรรมนักเรียนต้องร่วมมือกันจัดทำอย่างอิสระ ครู อาจารย์ที่ปรึกษาต้องไม่บังคับหรือรื้อถอนการตัดสินใจของนักเรียน
 11. หลักการพัฒนาเด็ก กิจกรรมนักเรียนต้องได้รับการพิจารณาจากผู้บริหารโรงเรียน ว่ามีความสำคัญทัดเทียมกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ
 12. หลักความสำคัญ กิจกรรมนักเรียนต้องได้รับการพิจารณาจากผู้บริหารโรงเรียน ว่ามีความสำคัญทัดเทียมกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ

13. หลักการประเมินผล กิจกรรมนักเรียนต้องได้รับการประเมินผลเป็นระยะๆ โดยผู้เกี่ยวข้องกับการจัด เพื่อให้ทราบจุดเด่นจุดด้อยในการจัด และนำไปสู่การปรับปรุงให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดและสนับสนุนให้ผู้เรียนจัดขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน และส่งเสริมให้ความร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

3.4 การรับรู้ข่าวสาร

3.4.1 ความหมายของการรับรู้ (Perception)

ได้มีผู้ให้ความหมายของการรับรู้ (Perception) ไว้ดังนี้

ชีพแมน และคานุก (นันทพร พัชรพพรณ.2545 : 10 ; อ้างอิงจาก Schiffman & Kanuk. 1994 : 162) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลได้รับการเลือกสรร จัดระเบียบ และตีความหมายข้อมูลเพื่อที่จะสร้างภาพที่มีความหมายเป็นภาพขึ้นมา

โบวี ฮุสตันและทิล (Bovee, Houston & Thill. 1955 : 116) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการเปิดรับสิ่งเร้าที่มีการนำเสนอเกี่ยวกับสินค้า เกิดความสนใจต่อสิ่งเร้า นั้น และมีการตีความหมายจากสิ่งเร้าดังกล่าว

คอตเลอร์ และอาร์มสตรอง (Kotler & Armstrong. 1966 : 156) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเลือก จัดองค์ประกอบ และตีความหมายข้อมูลข่าวสารข้อมูล เพื่อสร้างภาพที่มีความหมาย

ปรีชา ศรีศักดิ์ศิริ (นันทพร พัชรพพรณ.2545 : 10 ; อ้างอิงจาก ปรีชา ศรีศักดิ์ศิริ. 2540 : 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการจัดรูปแบบตีความ และให้ความหมายต่อสิ่งเร้า ที่มากระทบประสาทสัมผัสของผู้บริโภค

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (นันทพร พัชรพพรณ.2545 : 10 ; อ้างอิงจาก ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2541 : 139) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการความเข้าใจ (การเปิดรับ) ของบุคคลที่มีต่อโลกที่เขาอาศัยอยู่

เสรี วงษ์มณฑา (2542 : 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการที่มนุษย์เลือกที่จะรับรู้ สรุปการรับรู้ ตีความหมายการรับรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่สัมผัส เพื่อที่จะสร้างภาพในสมองให้เป็นภาพที่มีความหมายและมีความกลมกลืน

สุปัญญา ไชยชาญ (2543 : 134) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเลือกเอาสารสนเทศ หรือสิ่งเร้าเข้ามาจัดระเบียบและทำความเข้าใจ โดยอาศัยประสบการณ์เป็นเครื่องมือ จากนั้นจึงมีปฏิกิริยาตอบสนอง

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลมีการตีความหมายของสิ่งที่มากระทบประสาทสัมผัส โดยมีการเลือกสรรเฉพาะข้อมูลที่ต้องการเท่านั้น

3.4.2 ความหมายของข่าวสาร

ได้มีผู้ให้ความหมายของข่าวสารไว้ ดังนี้

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (2541 : 37) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใดๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการใดๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย फिल्म การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 451) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ข่าวสาร หมายถึง กลุ่มของสัญลักษณ์ที่ผู้ส่งข่าวสารตีความออกมาเป็นข่าวสารเพื่อใช้ส่งไปยังผู้รับสาร

3.4.3 ความหมายของการรับรู้ข่าวสาร

ได้มีผู้ให้ความหมายของการรับรู้ข่าวสารไว้ ดังนี้

อุทุมพร ไพลิน (2540 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง ความถี่ (จำนวนครั้ง / เดือน) ของการได้รับข่าวสารและเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากบุคคล วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสารเผยแพร่อื่นๆ

จารณี บุญสุข (2545 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ข่าวสารข้อมูล หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเปิดรับสิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หลังจากนั้นก็เกิดการจัดองค์ประกอบ และทำความเข้าใจต่อสื่อที่ได้รับประกอบด้วย ชนิดข่าวสาร สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่ออื่นๆ

นันทพร พัชรพรพรรณ (2545 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อบุคคล

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง การได้รับข่าวสารและเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากบุคคล วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเอกสารเผยแพร่

3.4.4 บทบาทของสื่อมวลชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กรองทิพย์ ศรีตะปัญญา และกมล ทองคำสุข (2535 : 76 - 81) กล่าวว่า สื่อมวลชนในปัจจุบันมีบทบาทอย่างมากในการเสนอความคิดเห็นในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยผ่านสื่อของตนเอง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เพราะสื่อต่างๆ สามารถเข้าไปได้ถึงกลุ่มเยาวชนทุกกลุ่ม โดยออกมาในรูปแบบการจัดรายการสารคดี รายการเพลง โดยเฉพาะการเสนอข่าวติดต่อกันทางหน้าหนังสือพิมพ์

อุบลพงษ์ วัฒนเสรี (จิตนภา เสถียรวิริยคุณ. 2536 : 49-50 ; อ้างอิงจาก อุบลพงษ์ วัฒนเสรี. 2536) ได้กล่าวถึง บทบาทของสื่อมวลชนในการเสนอความรู้ข่าวสารทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

โทรทัศน์ โทรทัศน์มีการแบ่งเวลาให้กับรายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นประเภทของรายการมีทั้งภาพยนตร์ สารคดี ชีวิตสัตว์ ข่าว เกมโชว์ ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของสัตว์ รายการที่พาผู้ชมไปเยี่ยมกลุ่มอนุรักษ์ต่างๆ และรายการเสริมสร้างความรู้ทางสิ่งแวดล้อม เช่น การประหยัด

พลังงาน การอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร ฯลฯ ปัจจุบันโทรทัศน์หลายช่องแพร่ภาพและเรื่องราวสิ่งแวดล้อมที่ทันต่อเหตุการณ์ดีมาก

วิทยุ วิทยุมีรายการที่จัดเพื่อสิ่งแวดล้อมโดยตรง และจัดโดยนำเอาเรื่องของสิ่งแวดล้อมไปเป็นสาระประกอบในการสนทนากับผู้ฟังมากขึ้น รายการเหล่านี้มีทั้งของสถานีวิทยุในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามบางรายการออกอากาศโดยไม่ค้นคว้าข้อมูลเท่าที่ควรอาจทำให้ผู้ฟังได้รับความคิดรวบยอดที่ผิดได้ง่ายๆ

หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์หลายฉบับ แบ่งเนื้อที่ให้เป็นคอลัมน์สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ มีการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมเป็นระยะๆ ทันต่อเหตุการณ์ มีการทำสรุปข่าวพิเศษเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เช่น เรื่องการทำนาเกลือในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เหตุการณ์วาทภัยครั้งยิ่งใหญ่ในภาคใต้ ฯลฯ บางฉบับมีคอลัมน์สิ่งแวดล้อมสำหรับเด็ก เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีความก้าวหน้าและมีบทบาทอย่างเอนกประการ เพราะเป็นสิ่งที่ให้ความรู้ ความคิด เสริมสร้างประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้รับสาร จึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อประชาชนอย่างมากในหลายๆด้าน ทั้งในด้านเสริมสร้างสติปัญญา การเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยมด้านคุณธรรมและศีลธรรม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ รวมถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

นักวิชาการได้อธิบายถึงความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และอิทธิพลที่เพื่อนมีต่อวัยรุ่นไว้ดังนี้

ฟรานซ์ และ หลุยส์ (Frances & Louise. 1955 : 249) กล่าวว่าเพื่อนที่แวดล้อมของเด็กจะส่งผลต่อเด็กในด้านพฤติกรรม ค่านิยม และด้านเจตคติของเด็ก

ฮอสแมน (ชนาธิป ชินะนาวัน. 2545 : 44 ; อ้างอิงจาก Hoffman. 1966 : 225 – 226) กล่าวว่าโครงสร้างสังคมภายในห้องเรียนทำให้เด็กเรียนรู้ถึงค่านิยมของสังคม เจตคติต่อสิ่งต่างๆ และเลียนแบบบุคลิกภาพของเพื่อน ซึ่งจะได้รับเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อน

เฮอร์ลอค (Hurlock.1978 : 441) กล่าวว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กโดยเด็กจะยอมรับเอาค่านิยมและความสนใจของกลุ่มเพื่อนมาเป็นของตนเอง

นอกจากนักวิชาการต่างประเทศได้อธิบายถึงความหมายของอิทธิพลของเพื่อน และอิทธิพลที่เพื่อนมีต่อวัยรุ่น ไว้แล้วนักวิชาการไทยก็ยังให้ความหมายความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และอิทธิพลที่เพื่อนมีต่อวัยรุ่น ไว้คล้ายคลึงและแตกต่างกันดังนี้

ประสาธ อิศรปรีดา (2523 : 94 – 98) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเจตคติ ความคิด ค่านิยม และการกระทำของวัยรุ่น แต่ยังมีอิทธิพลน้อยกว่าเพื่อนสนิท เพราะวัยรุ่นจะรับเอาความคิด เจตคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ และเลียนแบบพฤติกรรมจากเพื่อนสนิทของตนมากที่สุด

สุชา จันทร์อม (2524 : 24 – 25, 32) กล่าวว่ามนุษย์ได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม และเพื่อนในด้านอิทธิพลต่อการกระทำ อิทธิพลต่อความคิด อิทธิพลต่อการสนใจในการกระทำ ทั้งลักษณะร่วมมือและแข่งขัน และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ระเบียบสังคม

พระราชวรมุณี (2529 : 641 – 642) กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลให้เกิดสัมมาทิฐิ และมีจกาทิฐิ ซึ่งเริ่มจากความเชื่อ ความเลื่อมใส ความนิยมชมชอบ ความซาบซึ้งใจ หรือศรัทธา และเมื่อมีศรัทธาแล้วก็จะ จูงใจให้เกิดค่านิยม ทศนคติ ความคิดเห็น และความรู้ความเข้าใจตามกัน

สุพัตรา สุภาพ (2531 : 19 , 23) มีแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของเพื่อนว่าเพื่อนมีความสำคัญต่อ วัยรุ่นมาก เป็นวัยที่อยากให้เป็นยอมรับ เพราะฉะนั้นจึงพยายามทำตามเพื่อน แม้บางครั้งจะขัดต่อความรู้ สึกส่วนตัวก็ตาม เช่น เพื่อนชวนเดินขบวนแม้ไม่อยากเดินด้วยก็เดินด้วย เพราะเพื่อนจะไม่รัก หรือไม่ก็ไม่ กล้าขัดใจเพื่อน ดังนั้น ถ้าเพื่อนตีวัยรุ่นก็จะประพตติในทางที่ดี แต่ถ้าเพื่อนไม่ตีวัยรุ่นก็อาจมีพฤติกรรมไปสู่ ทางที่ไม่ดี

งามตา วนิทานนท์ (2534 : 168 – 170) มีแนวคิดว่ากลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลสูงสุดในช่วงวัยรุ่น โดยมีลักษณะเป็นการถ่ายทอดทางสังคมและการชักจูงที่อาศัยความสมัครใจในการยอมรับ โดยสมาชิกจะ ต้องยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมของกลุ่ม โดยถ้าไม่ปฏิบัติตามจะไม่ได้รับการยอมรับและถูกขับออกจาก กลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนยังเป็นทางออกของเด็กที่ต้องการความเป็นอิสระจากการควบคุม กลุ่มเพื่อนสอน ประสบการณ์ในเรื่องความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน กลุ่มเพื่อนให้ความรู้ที่ครอบคลุมไม่สามารถให้ได้ กลุ่ม เพื่อนทำให้เด็กได้สัมผัสกับค่านิยมและประสบการณ์ของครอบครัวอื่น และกลุ่มเพื่อนเป็นแบบอย่างแก่เด็ก

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคณะ (2536 : 191) กล่าวว่า เด็กที่เข้ากลุ่มจะมีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม ยอมรับเอาค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจ ของกลุ่มคณะด้วยความเต็มใจ และสนิทสนมกับเพื่อนร่วมกลุ่มแน่น แฝ่น และการรวมกลุ่มยังทำให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่นจิตใจ และกล้าแสดงความคิดเห็นผู้ใหญ่ ผู้ทรงอำนาจและ ต่อต้านกรณีที่เขาเห็นว่าไม่ยุติธรรม ดังนั้นการชักนำให้เด็กวัยรุ่นร่วมมือกันจึงทำได้ง่ายกว่าวัยอื่นมาก

อลิศรา ชูชาติ และคณะ (2538 : 57) ได้กล่าวว่า โดยธรรมชาติของวัยรุ่นแล้ว เพื่อนเป็นผู้มีอิทธิ พลต่อเจตคติ ค่านิยม ของวัยรุ่นเป็นอันมาก และวัยรุ่นก็พยายามสร้างกลุ่มและวัฒนธรรมกลุ่มของตนเองที่ แตกต่างจากกลุ่มอื่น

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน หมายถึง การที่บุคคลประพตติตนตามการกระทำของเพื่อน การยอมรับและปฏิบัติตามพฤติกรรมของกลุ่มทั้งในด้านดีและไม่ดี รวมทั้งรับเอาค่านิยม ความเชื่อ และเจตคติ ของกลุ่มมาเป็นของตนเอง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1งานวิจัยในประเทศ

ประพันธ์ โกยสมบูรณ์ (2519 : 78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนของโรงเรียนที่มีชมรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และโรงเรียนที่ไม่มีชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเลือกโรงเรียนที่มีนัก เรียนชายล้วนและหญิงล้วน โรงเรียนละ 100 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีทศนคติในเชิงบวกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสนใจต่อการ สงวนและคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้และการเข้าเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสูงมาก ทศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอน ปลาย ไม่แตกต่างกัน นักเรียนในโรงเรียนที่มีชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้น มีทศนคติต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนที่ไม่มีชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

อารีย์ สังขพันธ์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้โสตทัศนูปกรณ์ในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานส่วนใหญ่ใช้โสตทัศนูปกรณ์ในการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง คือ รูปภาพ หนังสือพิมพ์ วารสาร ภาพยนตร์สไลด์ รายการวิทยุ การจัดนิทรรศการและการบรรยาย และยังพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความรู้ทั่วไปในระดับปานกลาง โดยได้รับความรู้ทางหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ รูปภาพ แผ่นป้ายโฆษณา รายการวิทยุ และเพลง

เฉลิม อำเอี่ยม (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยจำแนกนักเรียนตามประเภทของการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน 3 ประเภท คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สนอง ไปชีว (2528 : 33-34) ได้ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 4 พบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และมีทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์อยู่ในเกณฑ์สูงสุด รองลงมาได้แก่ การอนุรักษ์ป่าไม้ และดิน ส่วนการอนุรักษ์แร่ธาตุอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากในชั้นเรียนแล้ว วิทยุ และโทรทัศน์เป็นแหล่งที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์ การไปทัศนศึกษา และเอกสารเผยแพร่ต่างๆ ส่วนแหล่งที่ได้รับความรู้น้อยได้แก่ การชมภาพยนตร์ การบรรยาย และการจัดนิทรรศการ

ยุวดี อิ่มใจ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองของเยาวชนระดับมัธยมปลายในกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2528 จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางสังคมได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กิจกรรมปฏิบัติการแก้ปัญหาการรักษาความสะอาดของบ้าน โรงเรียน สาธารณะสถาน และการได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อมรรัตน์ ริกจิตรีกุล (2530 : 18) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ ความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสิ่งสกปรก ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาร้อยละ 80 ของทั้งหมดเห็นว่า อันตรายจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษจะมีผลกระทบต่อพลเมืองในชาติทุกคน การรักษาความสะอาดของสิ่งแวดล้อม จะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน การให้การศึกษาแก่พลเมืองเพื่อให้เข้าใจปัญหาและช่วยป้องกันแก้ไขทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญมาก การสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมจะให้ผลดีถ้าได้เน้นถึงธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของประชาชนไปพร้อมกัน ผู้ปกครองของนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการฝึกนิสัยด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชน ครูร้อยละ 94 เห็นว่าควรเป็นผู้นำในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง เช่น การรักษาความสะอาด การทิ้งขยะให้เป็นที่ การปลูกต้นไม้ เป็นต้น และครูร้อยละ 82 เห็นว่าควรให้การศึกษาเรื่องสิ่งแวดล้อมในระดับมัธยมศึกษา

ชานาญ ชานาผล (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสนใจและความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 1,110 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความ

สนใจต่อข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ในระดับมาก และนักเรียนมีความเห็นว่าหนังสือพิมพ์ควรเสนอข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมในระดับมาก

วิชาญ มณีโชติ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมจริงและพฤติกรรมคาดหวังในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับพอใช้ และดีตามลำดับ นักเรียนที่มีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพบิดา อาชีพมารดา การได้รับข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่นๆ แตกต่างกันมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีพฤติกรรมคาดหวังในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่าพฤติกรรมจริง

สุรินทร์ ทองคำ (2535 : 51) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของราษฎรบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนก ผลการวิจัยพบว่า ราษฎรเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรนกที่บึงบอระเพ็ด และเห็นด้วยว่าแนวทางหนึ่งที่จะส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนก คือ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรนก นอกจากนี้ยังพบว่า ราษฎรที่ได้รับข่าวสารแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนกแตกต่างกัน คือ ราษฎรที่ได้รับข่าวสารมาก จะมีแนวโน้มของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนกในทางบวกมากขึ้นด้วย

จิตนา เสงี่ยมวิริยคุณ (2536 : 96-402) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางด้านนักเรียน ปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัจจัยทางด้านโรงเรียน ปัจจัยทางด้านสื่อมวลชน ปัจจัยทางด้านชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบอร์เชทท์ (Burchett. 1972 : 4439A) ได้ศึกษาเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในระดับ 4 , 5 และ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 , 5 และ 6 จำนวน 98 ห้องเรียน จากโรงเรียนประถมศึกษา 2 โรง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในทางบวก ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักเรียน คือ การสอนของครู และสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น ภาพยนตร์ ส่วนองค์ประกอบสำคัญที่จะเป็นตัวเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักเรียน คือ การได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ซิบเลย์ (Sibley. 1974 : 2076A) ได้ศึกษาผลของเกมสถานการณ์จำลองที่มีต่อเจตคติในเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในระดับ 6 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับ 6 จำนวน 163 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 6 กลุ่มๆ ละ 14 คน และกลุ่มควบคุม 80 คน เกมที่ใช้คือ การใช้ที่ดิน ประชากร น้ำสกปรก และการแก้ปัญหาความสกปรกเป็นพิษของสิ่งแวดล้อม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า เกมสถานการณ์จำลองทำให้เจตคติของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

แซคเคอร์ (Zacher.1975 : 4883A) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นปีที่ 11 ในรัฐมอนทานา โดยสุ่มนักเรียน 436 คน จาก 6 โรงเรียน พบว่า เพศ ขนาดครอบครัว การอ่านหนังสือพิมพ์ การได้ศึกษาความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและภูมิสำเนาของนักเรียน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม และจากการเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ ปรากฏว่า เด็กชายมีคะแนนเฉลี่ย

สูงกว่าเด็กหญิง เด็กจากครอบครัวเล็กมีคะแนนสูงกว่า เด็กในครอบครัวใหญ่ เด็กที่อ่านหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ 3 ฉบับขึ้นไปมีคะแนนสูงกว่าเด็กที่อ่านน้อยกว่านั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เนิสลีย์ (Nosley.1975 : 4273-4274A) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาด้วยวิธีการสอนที่แตกต่างกันกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักเรียนจำนวน 263 คน จากห้องเรียน 72 ห้อง โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งเรียนโดยพาไปศึกษานอกสถานที่ ปฏิบัติในสถานการณ์จริง และได้รับประสบการณ์ตรง กลุ่มที่สองเรียนจากสถานการณ์จำลอง หลังจากเรียนแล้วได้ทดสอบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของเขตเมือง ผลการวิจัยพบว่า การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เป็นวิธีสอนที่ทำให้ให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าวิธีอื่น

ชิตวูด (Chitwood. 1977 : 2023) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของผู้เข้าค่ายอนุรักษ์สำหรับเยาวชน 4 ค่าย โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนจำนวน 58 คน ทำแบบทดสอบในอาทิตย์แรกของการเข้าค่าย วัดความรู้ โดยใช้แบบสำรวจความรู้และความคิดเห็นต่อสิ่งแวดล้อมและวัดความคิดเห็นโดยแบบวัดเจตคติ ซึ่งพัฒนาโดยผู้วิจัยและคณะ เมื่อทดสอบอีกครั้งในอาทิตย์สุดท้ายของการเข้าค่าย ผลการวิจัยพบว่า ทั้งความรู้และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เยาวชนชายมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนความรู้มากกว่าเยาวชนหญิง ส่วนการเปลี่ยนแปลงเจตคติเยาวชนหญิงมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าเยาวชนชาย

แอนดรู (Andrews. 1978 : 3493A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง พุทธิพิสัย จิตพิสัยและพฤติกรรม ในโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษานอกชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับ 6 จำนวน 58 คน ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนมีความสัมพันธ์กับเจตคติ

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า มีปัจจัยหลายประการอันได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสารจากสื่อ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การศึกษานอกสถานที่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และการสอนของครู มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตัวแปรที่สัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษา สํารวจ หรือเปรียบเทียบความเข้าใจ เจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นยังมีน้อย จึงได้สนใจที่จะศึกษา ปัจจัยทางด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลการรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่สัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. ลักษณะของแบบทดสอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
5. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. ขั้นตอนการวิเคราะห์
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 65 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 137 ห้อง และนักเรียนจำนวน 5,076 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีสำนักงานเขตเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของยามาเน่ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2540 : 400 ; อ้างอิงจาก Yamane. 1967: 886 – 887) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จะต้องได้กลุ่มตัวอย่าง 367 คน และการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 484 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการสุ่ม ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งสำนักงานเขตออกเป็น 6 เขต แต่ละเขตมีห้องเรียนดังนี้ สำนักงานเขตบางขุนเทียน มีจำนวนโรงเรียน 5 โรงเรียนและมีจำนวนห้องเรียน 10 ห้อง สำนักงานเขตคลองสาน มีจำนวนโรงเรียน 3 โรงเรียนและมีจำนวนห้องเรียน 6 ห้อง สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ มีจำนวนโรงเรียน 2 โรงเรียน และมีจำนวนห้องเรียน 4 ห้อง สำนักงานเขตบางแค มีจำนวนโรงเรียน 2 โรงเรียน และมีจำนวนห้องเรียน 4 ห้อง สำนักงานเขตจอมทอง มีจำนวนโรงเรียน 2 โรงเรียนและมีจำนวนห้องเรียน 4 ห้อง และสำนักงานเขตบางบอน มีจำนวนโรงเรียน 1 โรงเรียนและมีจำนวนห้องเรียน 2 ห้อง รวมมีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 15 โรงเรียน และมีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 30 ห้อง

ขั้นที่ 2 สุ่มห้องเรียนในแต่ละสำนักงานเขต มา 50 % ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีสำนักงานเขตเป็นชั้น (Strata) และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ได้ผลตามตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สำนักงานเขต	โรงเรียน	นักเรียน (ห้อง)
บางขุนเทียน	วัดหัวกระบือ	67 (2)
	วัดบางกระบือ	47 (2)
	วัดแสงคำ	30 (1)
คลองสาน	วัดเศวตฉัตร	40 (1)
	วัดทองเพลง	57 (2)
ราษฎร์บูรณะ	รัตนจินะอุทิศ	59 (2)
บางแค	คลองหนองใหญ่	38 (1)
	วัดราษฎร์บำรุง	31 (1)
จอมทอง	วัดยายร่ม	34 (1)
	วัดโพธิ์ทอง	40 (1)
บางบอน	พระยามนธราธิราชศรีพิจิตร	41 (1)
รวม		484 (15)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 4 ระดับ โดยแต่ละด้านมี 15 ข้อ ดังนี้

- ด้านที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
- ด้านที่ 2 การรับรู้การสอนของครู
- ด้านที่ 3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- ด้านที่ 4 การรับรู้ข่าวสาร
- ด้านที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

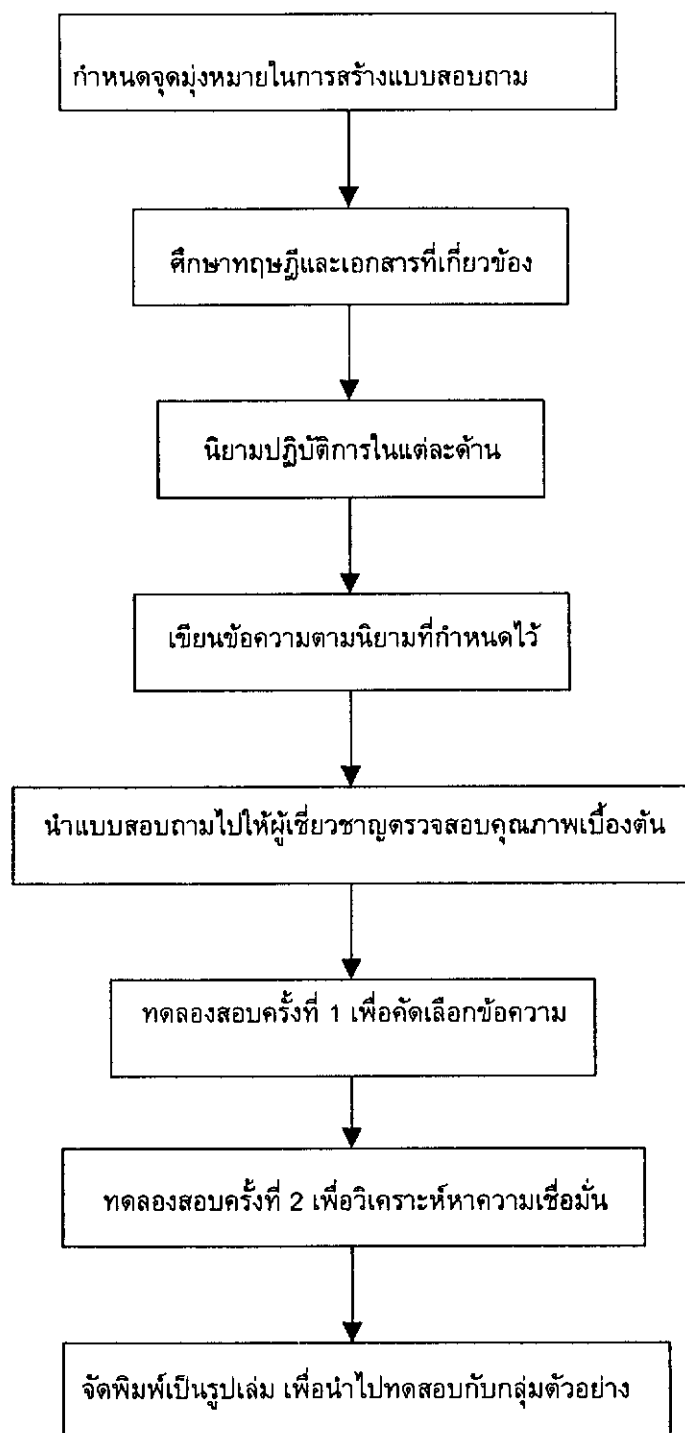
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการใช้ การบำรุงรักษา และการปรับปรุงสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว แต่ละด้านมี 10 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ

3. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดปัจจัยบางประการ ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการรู้จักใช้ การบำรุงรักษา และการปรับปรุงสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว ทั้ง 2 ตอนมีขั้นตอนการสร้างตามภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามตามภาพประกอบ 1

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการรู้จักใช้ การบำรุงรักษา และการปรับปรุงสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว และเพื่อสร้างแบบสอบถาม ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างข้อความจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

3. เขียนนิยามปฏิบัติการจากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียน นิยามตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด

4. เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามวัดด้าน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ด้านละ 30 ข้อ และ เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 60 ข้อ รวมทั้งสิ้น 210 ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะ เป็น มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญาพนธ์ตรวจสอบข้อความแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญทางการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 ท่าน ทางด้านจิตวิทยาจำนวน 2 ท่าน ในระหว่างวันที่ 2 – 8 มีนาคม 2548 เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามกับนิยามในแต่ละด้านเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามนิยามที่กำหนดไว้ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ ซึ่งจะพิจารณาจากค่า IOC ของข้อความแต่ละข้อ โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ดังนี้

5.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 26 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

5.2 ด้านการรับรู้การสอนของครู เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 29 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

5.3 ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง -0.20 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 24 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

5.4 ด้านการรับรู้ข่าวสาร เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 25 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

5.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เดิมมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 25 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

5.6 ด้านเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เดิมมี 60 ข้อ แบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

5.6.1 เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการใช้ เดิมมี 20 ข้อ คัดเลือกมาทุกข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

5.6.2 เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการบำรุงรักษา เดิมมี 20 ข้อ คัดเลือกมาทุกข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.6.3 เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการปรับปรุง เดิมมี 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 1.00 คัดเลือกมา 19 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

6. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกจากข้อ 5 คัดเลือกข้อความที่อยู่ในเกณฑ์ ซึ่งผ่านการแก้ไขและปรับปรุงภาษา ประกอบไปด้วยแบบสอบถามด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจำนวน 26 ข้อ ด้านการรับรู้การสอนของครูจำนวน 29 ข้อ ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรจำนวน 24 ข้อ ด้านการรับรู้ข่าวสารจำนวน 25 ข้อ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจำนวน 25 ข้อ และด้านเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจำนวน 59 ข้อ รวมทั้งหมด 188 ข้อ ไปทดสอบครั้งที่ 1 (Try Out) ในวันที่ 11 มีนาคม 2548 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบางปะกอก สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนและทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ โดยใช้ t -test และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

6.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เดิมมี 26 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.457 ถึง 7.211 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.750 ถึง 7.211

6.2 ด้านการรับรู้การสอนของครู เดิมมี 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.457 ถึง 7.436 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.144 ถึง 7.436

6.3 ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร เดิมมี 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง - 1.188 ถึง 4.577 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.085 ถึง 4.577

6.4 ด้านการรับรู้ข่าวสาร เดิมมี 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง - 0.255 ถึง 6.339 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.198 ถึง 6.339

6.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เดิมมี 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง - 2.018 ถึง 6.868 คัดเลือกมา 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.121 ถึง 6.868

6.6 ด้านเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เดิมมี 59 ข้อ แบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

6.6.1 เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการใช้ เดิมมี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.457 ถึง 7.436 คัดเลือกมา 10 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.183 ถึง 7.436

6.6.2 เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการบำรุงรักษา เดิมมี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง - 2.677 ถึง 6.023 คัดเลือกมา 10 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.465 ถึง 6.023

6.6.3 เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการปรับปรุง เดิมมี 19 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง - 0.720 ถึง 3.928 คัดเลือกมา 10 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.622 ถึง 3.928

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกในข้อ 6 ที่ประกอบไปด้วยปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ด้านการรับรู้การสอนของครู ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ด้านละ 15 ข้อ และแบบสอบถามเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 30 ข้อ รวมทั้งหมด 105 ข้อ ไปทดสอบครั้งที่ 2 (Try Out) ในวันที่ 14 มีนาคม 2548 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสุทธาราม จำนวน 55 คน และ โรงเรียนวัดสะแกงาม จำนวน 45 คน รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 100 คน จากนั้นทำการตรวจคะแนนแล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของ

แบบสอบถามในด้านต่างๆ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

- 7.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีค่าความเชื่อมั่น 0.6909
- 7.2 ด้านการรับรู้การสอนของครู มีค่าความเชื่อมั่น 0.4975
- 7.3 ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าความเชื่อมั่น 0.6960
- 7.4 ด้านการรับรู้ข่าวสาร มีค่าความเชื่อมั่น 0.9236
- 7.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น 0.6578
- 7.6 ด้านเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีค่าความเชื่อมั่น 0.9126

8. นำแบบสอบถามที่ได้ในข้อ 7 มาทำการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับทำการวิจัยต่อไป

4. ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามวัดปัจจัยแต่ละด้าน มีลักษณะดังนี้

ปัจจัย	ข้อความ	จริงมาก	ค่อนข้างจริง	จริงน้อย	ไม่จริง
ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	(0) เมื่อข้าพเจ้าทำความดีพ่อแม่จะกล่าวชมเชย (00) พ่อแม่ลงโทษข้าพเจ้าโดยที่ไม่ทราบว่าเป็นเรื่องใด				
ด้านการรับรู้การสอนของครู	(0) ครูพูดกับนักเรียนด้วยวาจาเป็นมิตร (00) ครูสอนโดยไม่สนใจว่านักเรียนจะเข้าใจหรือไม่				
ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร	(0) โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (00) โรงเรียนจัดกิจกรรมข้างภาพสมัครเล่น				
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	(0) ข้าพเจ้าเข้าร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน (00) เมื่อเพื่อนมีปัญหาข้าพเจ้าจะเดินหนีเพื่อน				
ปัจจัย	ข้อความ	เป็นประจำ	เป็นส่วนใหญ่	เป็นบางครั้ง	ไม่เคย
ด้านการรับรู้ข่าวสาร	(0) ข้าพเจ้ารับรู้วิธีการอนุรักษ์ป่าไม้จากเพื่อน (00) ข้าพเจ้ารับรู้วิธีการอนุรักษ์พืชจากอา				

เกณฑ์การให้คะแนนของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้

จริงมาก	ให้คะแนน	3	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่จริง	ให้คะแนน	0	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้

จริงมาก	ให้คะแนน	0	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่จริง	ให้คะแนน	3	คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 2.51 ถึง 3.00	แสดงว่า มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในระดับมาก
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 1.51 ถึง 2.50	แสดงว่า มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในระดับค่อนข้างมาก หรือระดับค่อนข้างสูง
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 0.51 ถึง 1.50	แสดงว่า มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในระดับน้อย
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.51	แสดงว่า มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในระดับน้อยมาก หรือไม่มี

เกณฑ์การให้คะแนนของปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้

เป็นประจำ ให้คะแนน 3 คะแนน

เป็นส่วนใหญ่ ให้คะแนน 2 คะแนน

เป็นบางครั้ง ให้คะแนน 1 คะแนน

ไม่เคย ให้คะแนน 0 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้

เป็นประจำ ให้คะแนน 0 คะแนน

เป็นส่วนใหญ่ ให้คะแนน 1 คะแนน

เป็นบางครั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่เคย ให้คะแนน 3 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 2.51 ถึง 3.00 แสดงว่า มีการรับรู้ข่าวสารในระดับมากที่สุด

เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 1.51 ถึง 2.50 แสดงว่า มีการรับรู้ข่าวสารในระดับค่อนข้างมาก

เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 0.51 ถึง 1.50 แสดงว่า มีการรับรู้ข่าวสารในระดับน้อย

เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.51 แสดงว่า ไม่มีการรับรู้ข่าวสาร

2. แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีลักษณะดังนี้

ปัจจัยด้าน	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ค่อนข้าง เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย
การใช้	(0) ผู้ที่มีความเจริญไม่ควรเปิดไฟทิ้งไว้ (00) การมีไฟฟ้าใช้ ทำให้สุขภาพจิตดี				
การบำรุง รักษา	(0) การไม่ทิ้งขยะบนทางเท้าทำให้สังคมน่าอยู่ (00) การเก็บกวาดขยะตามถนนหนทาง ทำให้ สังคมน่าอยู่				
การปรับปรุง	(0) การปลูกป่าทดแทนทำให้โลกสดใส (00) การบำบัดน้ำเสียให้สะอาดทำให้โลกน่าอยู่				

เกณฑ์การให้คะแนนเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	3 คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	2 คะแนน
ค่อนข้างเห็นด้วย	ให้คะแนน	1 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	0 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	0 คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	1 คะแนน
ค่อนข้างเห็นด้วย	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	3 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 2.51 ถึง 3.00	แสดงว่า มีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับดี
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 1.51 ถึง 2.50	แสดงว่า มีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับค่อนข้างดี
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 0.51 ถึง 1.50	แสดงว่า มีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับไม่ค่อยดี
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.50	แสดงว่า ไม่มีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตราชการจากทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อโรงเรียนที่มีนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่สอบ
3. จัดเตรียมแบบสอบถาม ให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองที่โรงเรียนวัดเศวตฉัตร โรงเรียนวัดทองเพลง และฝากให้ครูที่เป็นหัวหน้าสายชั้นมัธยมศึกษาช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ โรงเรียนวัดหัวกระบือ โรงเรียนวัดแสมดำโรงเรียนวัดบางกระดี โรงเรียนรัตนจินะอุทิศ โรงเรียนคลองหนองใหญ่ โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดยายร่ม โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง และ โรงเรียนพระยามนธราธิราชศรีพิจิตร ก่อนกรอกแบบสอบถาม ผู้วิจัยและครูที่เป็นหัวหน้าสายชั้นมัธยมศึกษา อธิบายขั้นตอนในการตอบให้นักเรียนเข้าใจ เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
5. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในเดือน มีนาคม รวมระยะเวลา 3 วัน ระหว่างวันที่ 16 – 18 มีนาคม 2548

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

6. ขั้นตอนการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามปัจจัยบางประการแต่ละฉบับ และแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่ตั้งไว้
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามปัจจัยบางประการทั้ง 5 ฉบับ และแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมเป็น 6 ฉบับ
3. หาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
4. หาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ
5. หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Score Weight) ของแบบสอบถามปัจจัยบางประการทุกฉบับ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 : 249 อ้างอิงจาก Rowinelli and Hambleton, 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 216 อ้างอิงจาก Edwards. 1957 : 152-154)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S_L^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟา (Alpha Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 73-78)

2.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์วิริยะ. 2541 : 314)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด X

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด Y

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนชุด X กับคะแนนชุด Y

$\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด X แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์.

2541 : 317)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}} \quad ; \quad df = N - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าการแจกแจงแบบที
 r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2540 : 331)

$$R_{y.12...k} = \sqrt{\beta_1 r_{y1} + \beta_2 r_{y2} + \dots + \beta_k r_{yk}}$$

เมื่อ $R_{y.12...k}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระ (y) แต่ละตัวกับตัวแปรตาม (1),(2),..., (k)
 β_k แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ k
 r_{yk} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (y) กับตัวแปรตาม (k)

2.5 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณโดยใช้สูตร F – test

(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 337)

$$F = \frac{R^2}{1-R^2} \cdot \frac{N-k-1}{k} \quad ; \quad df_1 = k, \quad df_2 = (N-k-1)$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F – Distribution)
 R แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 K แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

2.6 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ (Score weight) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 346)

$$b_j = \beta_j \frac{S_y}{S_j}$$

เมื่อ b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนดิบ
β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนมาตรฐาน
S_j	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระตัวที่ i
S_y	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม

2.7 ทดสอบนัยสำคัญของน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ โดยใช้ t-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 344)

$$t = \frac{b_j}{SE_{b_j}} \quad ; \quad df = N - k - 1$$

เมื่อ t	แทน	ค่าการแจกแจงแบบทีของค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
SE_{b_j}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

ในการวิจัยครั้งนี้สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือและทดสอบสมมติฐาน คำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for WINDOWS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

X_1	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
X_2	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านการรับรู้การสอนของครู
X_3	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร
X_4	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร
X_5	แทน	คะแนนของปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน
Y	แทน	เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
mean	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระ
k	แทน	คะแนนเต็มรายข้อของแบบสอบถาม
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. คำนำนัยสำคัญของปัจจัยด้านด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ที่ส่งผลกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 484 คน ได้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปร	k	mean	S
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (X_1)	3	1.94	0.44
การรับรู้การสอนของครู (X_2)	3	2.07	0.37
กิจกรรมเสริมหลักสูตร (X_3)	3	2.00	0.45
การรับรู้ข่าวสาร (X_4)	3	1.52	0.60
ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (X_5)	3	2.03	0.40
เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Y)	3	2.12	0.40

จากตาราง 2 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยรายข้อของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ด้านการรับรู้การสอนของครู ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 1.52 ถึง 2.07 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีลักษณะของปัจจัยแต่ละด้านดังกล่าวในระดับค่อนข้างมาก ส่วนค่าเฉลี่ยของเจตคติ

ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 2.12 แสดงว่านักเรียนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับค่อนข้างดีเช่นกัน

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยแต่ละด้าน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.60 แสดงว่ามีการกระจายน้อย และมีการกระจายของคะแนนของปัจจัยแต่ละด้านใกล้เคียงกัน ส่วนเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 แสดงว่ามีการกระจายน้อย เช่นกัน

2.ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สูตรของเพียร์สันพร้อมทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t - test และใช้สูตรสหสัมพันธ์พหุคูณ พร้อมทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ F - test ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y	
X_1	1.00	0.337**	0.328**	0.126**	0.370**	0.289**	
X_2		1.00	0.601**	0.089	0.448**	0.342**	$R = .560$
X_3			1.00	0.180**	0.425**	0.367**	$R^2 = .306$
X_4				1.00	0.111**	0.166**	$F = 43.682**$
X_5					1.00	0.524**	
Y						1.00	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่าง ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล กับ ด้านการรับรู้การสอนของครู ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในอยู่ระหว่าง 0.111 ถึง 0.601 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้น ปัจจัยด้านการรับรู้การสอนของครู กับ ด้านการรับรู้ข่าวสาร สัมพันธ์กันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีค่าอยู่ระหว่าง 0.166 ถึง 0.524 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีค่าเท่ากับ .560 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า

ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .306 แสดงว่าปัจจัยบางประการแต่ละด้านมีลักษณะที่วัดรวมกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ 30.6 %

3. คำนำนัยสำคัญของในรูปคะแนนมาตรฐาน(β) และคะแนนดิบ (b) ของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาคำนำนัยสำคัญของในคะแนนมาตรฐาน(β) และรูปคะแนนดิบ (b) ของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t – test ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 คำนำนัยสำคัญของในรูปคะแนนดิบของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปร	β	b	SE _b	t
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (X ₁)	0.067	0.061	0.039	1.594
การรับรู้การสอนของครู (X ₂)	0.053	0.057	0.053	1.079
กิจกรรมเสริมหลักสูตร (X ₃)	0.123	0.109	0.044	2.483*
การรับรู้ข่าวสาร (X ₄)	0.084	0.056	0.026	2.184*
ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (X ₅)	0.413	0.414	0.045	9.261**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า คำนำนัยสำคัญของในรูปคะแนนมาตรฐาน ของปัจจัยด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและ ด้านการรับรู้ข่าวสาร มีค่าเท่ากับ .123 และ .084 ตามลำดับ และ คำนำนัยสำคัญของในรูปคะแนนดิบของ ปัจจัยด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและ ด้านการรับรู้ข่าวสาร มีนัยสำคัญของค่าเท่ากับ .109 และ .056 ตามลำดับ ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน คำนำนัยสำคัญของในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .413 และมีนัยสำคัญของค่าเท่ากับ .414 ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และ ด้านการรับรู้การสอนของครู คำนำนัยสำคัญของในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .067 และ .053 ตามลำดับและมีนัยสำคัญของค่าเท่ากับ .061 และ .057 ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

- 1.สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย
- 2.สรุปผลการวิจัย
- 3.อภิปรายผล
- 4.ข้อเสนอแนะ

1. สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. มีปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 รวมจำนวน นักเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง 484 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.750 ถึง 7.211 และมีความเชื่อมั่น 0.6960
2. ด้านการรับรู้การสอนของครู จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 5.144 ถึง 7.436 และมีความเชื่อมั่น 0.4975

3. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.085 ถึง 4.577 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.6960

4. ด้านการรับรู้ข่าวสาร จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.198 ถึง 6.339 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.9236

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.121 ถึง 6.868 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.6578

6. ด้านเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.465 ถึง 7.436 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.9126

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลหลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ทั้งฉบับ ไปทดสอบวัดกับนักเรียนโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. หลังจากผู้วิจัยได้นัดหมาย วัน เวลา ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และฝากให้ครูที่เป็นหัวหน้าสายชั้นมัธยมของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างช่วยเก็บข้อมูล โดยที่ผู้วิจัยทำการชี้แจงและอธิบายขั้นตอนในการตอบแบบสอบถามให้ครูที่เป็นหัวหน้าสายชั้นมัธยมศึกษาเข้าใจ เพื่อที่จะให้ครูที่เป็นหัวหน้าสายชั้นมัธยมศึกษา นำแบบสอบถามไป อธิบายขั้นตอนในการตอบให้นักเรียนเข้าใจ และได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความจริงมากที่สุด ดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 16 – 18 มีนาคม 2548

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 484 ชุด มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนปัจจัยในแต่ละด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. คำนำนักความสำคัญของปัจจัยในแต่ละด้าน ที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

2. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลสรุปดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยรายข้อของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ด้านการรับรู้การสอนของครู ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 1.52 ถึง 2.07 แสดงว่านักเรียนมีลักษณะของปัจจัยแต่ละด้านดังกล่าวในระดับค่อนข้างมาก ส่วนคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 2.12 แสดงว่านักเรียนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับค่อนข้างดี ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยแต่ละด้าน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง

0.60 แสดงว่ามีการกระจายน้อย และมีการกระจายของคะแนนของปัจจัยแต่ละด้านใกล้เคียงกัน ส่วนเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 แสดงว่ามีการกระจายน้อยเช่นกัน

2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีค่าเท่ากับ .560 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .306 แสดงว่าปัจจัยแต่ละด้านมีลักษณะที่วัดร่วมกับ เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ 30.6 %

3. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านการรับรู้ข่าวสาร ในรูปคะแนนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ .123 และ .084 ตามลำดับ ส่วนในรูปคะแนนดิบมีค่าเท่ากับ .109 และ .056 ตามลำดับ ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .413 และมีน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .414 ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และด้านการรับรู้การสอนของครู มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .067 และ .053 ตามลำดับ และมีน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .061 และ .057 ตามลำดับ ซึ่งส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีค่าเท่ากับ .560 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ที่ว่าปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร แสดงว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ด้านการรับรู้การสอนของครู ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีความสัมพันธ์กันกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิตนภา เสถียรวิริยคุณ (2536 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง การได้รับเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์ การเลียนแบบเพื่อน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการสอนของครู มีความสัมพันธ์กันกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การศึกษาของเนลลีย์ (Nosley.1975 : 4273 – 4274A) ที่พบว่า การพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่าวิธีอื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ แอนดรู (Andrews.1978 : 3493A) ที่พบว่า กิจกรรมเสริมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้นจากการวิจัยครั้งนี้ แสดงว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การรับรู้การสอนของครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีความสัมพันธ์กัน และมีลักษณะที่วัดร่วมกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสามารถทำนายผลเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถึง 30.6 %

2. นำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการรับรู้การสอนของครู ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และผลการวิจัยครั้งนี้ มีปัจจัย 3 ด้านที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอดคล้องกับการศึกษาของจิตินภา เติญชัยวิญญู (2536 : 106) ที่พบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และด้านการรับรู้ข่าวสาร ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของซิบเลย์ (Sibley, 1974 : 2076A) ที่พบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร ประเภทเกมจำลองสถานการณ์ส่งผลให้เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนดีขึ้น ดังนั้นจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร การรับรู้ข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้สัมผัสสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมจริงๆ ในระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากสื่อประเภทต่างๆ ตลอดจนการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้นมาได้ ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการรับรู้การสอนของครูส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เฉลิม อ่ำเอี่ยม (2528 : 83) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ไม่มีผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ โกสินทร์ รังสยาพันธ์ (2521 : 114) ที่พบว่า การสอนของครูไม่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื่องจากการสอนของครูไม่ได้เล็งไปที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยตรงจึงทำให้ไม่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วิชาภรณ์ ศรีเมืองบุญ (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้นำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่ส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน

4. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมด้านการรับรู้ข่าวสาร และกิจกรรมกลุ่มแบบต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ นักเรียนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องโดยเหมาะสมกับวัยของนักเรียนด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้มีการศึกษาตัวแปรด้านอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาผลิตใหม่ (Recycle) การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมในชุมชน เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยในทำนองเดียวกันนี้ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกัน โดยอาจศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ได้แก่ นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน นิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2535) . หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 101 – 102 ประเทศของเรา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 . กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528) . จิตวิทยาการศึกษามัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2528, 2 – 8 พฤษภาคม) .รายงานการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับ
สิ่งแวดล้อมศึกษา.กรุงเทพมหานคร.ถ่ายเอกสาร.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2534) .พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ. 2535.กรุงเทพฯ : กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- กรองทิพย์ ศรีตะปัญญา และ กมล ทองคำสุข. (2535) .การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมแก่เยาวชน. สังคมพัฒนา. 5 : 76 – 81.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524) .วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- กิตติ์ บุญชูวิทย์. (2533) .บุคลิกภาพกับพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัด
ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กิตติศักดิ์ ประกติ. (2541) .ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร
ของราชการ พ.ศ. 2540. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกสินทร์ รังสยาพันธ์. (2521) .การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความสกปรกเป็นพิษของสิ่งแวดล้อม. ปริญญาณิพนธ์
ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เกษม จันทรแก้ว และประพันธ์ โกยสมบุรณ์. (2525) . หลักการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกษม จันทรแก้ว. (2530) .วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.
- _____ . (2536) .สิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.
- เกษม สุตหอม และคณะ. (2516) .ระเบียบวิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. พิษณุโลก : โรงพิมพ์ตระกูลไทย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2535) . แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535 –
2539). ม.ป.ท.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี, ม.ป.ป.
- คณิน บุญสุวรรณ. (2541) .คู่มืออ่านรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โครงสร้างและหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
จำกัด (มหาชน).
- งามตา วณินทานนท์. (2534) . จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- จิตนภา เสถียรวิริยคุณ.(2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จุไร ลียากาศ.(2526). นโยบาย แนวคิดและเทคนิคในการจัดกิจกรรมนักเรียน. กรุงเทพมหานคร.ถ่ายเอกสาร
- เฉลิม อำเอี่ยม.(2528). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชนาธิป ชินะนาวิน. (2545) . การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับค่านิยมด้านการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์เชิงเส้น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541) . เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย . กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชานาญ ชานาผล. (2531) . ความสนใจและความคิดเห็นของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- เชดศักดิ์ ไชวาสินธุ์. (2520) . การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คารณี บุญสุข. (2544) . ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารน้ำมันปลา โดยเปรียบเทียบระหว่างร้าน Chain Store กับร้านขายยาทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร . ปรินญาณิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. (2520) . รายงานการวิจัยจริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524) . จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เต็มดวง รัตนทัศนีย์ และคณะ. (2539) . มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม . กรุงเทพฯ : โครงการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ถวิล จันทรสว่าง. (2545) . การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนาก ทอภักดี. (2528) . ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในของเด็กรุ่นไทย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2525) . การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์รัตน์. (2534) . การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม,สำนักงาน. (2540) . นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 – 2559. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

- นันทพร พัชรพรพรรณ. (2545) . การรับรู้ข่าวสาร พฤติกรรมของผู้ใช้ศูนย์บริการธนาคารอัตโนมัติ และ
เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจระหว่างผู้ใช้ศูนย์บริการธนาคารอัตโนมัติกับธนาคารสาขาในเขต
กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษานักศึกษาคณะศิลปการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นาท ดันตวิรุฬห์ และพูนทรัพย์ สมุทรสาคร. (2528) . วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและการบริหารทรัพยากร.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นิวัต เรืองพานิช. (2537) . การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
สหมิตรออฟเซต.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2535). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6 . กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์(กรุงเทพ)จำกัด.
- บุษกร คำคง. (2542) . ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2518) .จิตวิทยา . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์.
- ประพันธ์ โกยสมบุญ. (2519) . ทศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526) . ทศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : พีระพัสนา.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2523) . จิตวิทยาวัยรุ่น . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- ปราณี รามสูต. (2528) .จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ.
- พงศ์ศักดิ์ ปรีชาชนะศักดิ์. (2544) . ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศของ
ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พนัส หันนาคินทร์. (2514) . คณิตศาสตร์ 2 วิธีสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- พรรณแพทร พานิชเจริญ. (2534) . ความรู้เจตคติ และการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อม . วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พลศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พะยอม แก้วกำเนิด. (2532) . ทิศทางและนโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ,
กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระราชวรมณี. (2529) . พุทธธรรม . กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531) . วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล
- ไพบุลย์ อินทวิชา. (ม.ป.ป.). หลักและวิธีการวัดทัศนคติ , อนุสารเพื่อการวิจัยฉบับที่ 3 . กรุงเทพฯ :
กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.
- ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ และ วันนอร์ มะทา. (2528) . กิจกรรมเสริมหลักสูตร. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

- ภิญโญ สาร. (2516) . หลักบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- มานิต เรืองรัตน์. (2526) . ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2527) . การศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยการใช้เพลงคณิตศาสตร์ประกอบการสอนของครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาควิชามัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ยุวดี อิ่มใจ. (2529) . ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองของเยาวชนระดับมัธยมปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ระพีพร สามารถ. (2540) . การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542) . พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รักษ์ สิทธิโชค. (2532) . ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติภาษาไทยกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักศึกษาพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราตรี ภารา. (2543) . ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนัก. (2542) . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538) . เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2539) . เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2540) . สถิติวิทยาทางการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543) . การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วัชรภรณ์ ศรีเมืองบุญ. (2544) . ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนแวงน้อยศึกษา อำเภอบางน้อย จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สังคมศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคณะ. (2526) . การศึกษาการวิธการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วันนอร์ มะทา. (2528) . กิจกรรมเสริมหลักสูตรทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- วิจิตร คงพูล. (2519) . สิ่งแวดล้อมศึกษา, สารสิ่งแวดล้อม. 1(1) : 3.
- วิจิตร บุญยะโหดระ. (2537) . ชีวิตและสิ่งแวดล้อม เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ธรรมสารการพิมพ์.
- วิชาญ มณีโชติ. (2535) . พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร คำจันทร์. (2522) . การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1) โดยการใช้การสอนแบบศูนย์การเรียนกับการสอนแบบปกติ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2527) . สิ่งแวดล้อมศึกษา. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
_____. (2537) . สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- วิชัย เทียนน้อย. (2533) . การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : อักษรวัฒนา.
- วิรัช และ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ. (2525) . จิตวิทยาการเรียนการสอน จริยศึกษาแบบสืบสวน – สอบสวน
ฉบับบูรณาการ. กรุงเทพฯ : วิกตอรี เพาเวอร์พอยท์.
- ศักดิ์ สุนทรเสณิ. (2531) . เจตคติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541) . การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529) . ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
_____. (2530) . จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สนอง ไปชีว. (2524) . ทศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เขตการศึกษา 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- สวัสดิ์ โนนสูง. (2543) . ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม . โอเดียนสโตร์.
- สมจิต สวธนไพบูลย์. (2541) . เอกสารประกอบคำสอน วิชา กว. 571 ประชุมปฏิบัติการการสอน
วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2522) . การสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- สำนักการศึกษา. (2547) . สถิติจำนวนนักเรียน / ห้องเรียน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. กองวิชาการ
สำนักการศึกษา.
- สุชา จันทรโณม. (2522) . จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
_____. (2524) . จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุโท เจริญสุข. (2519) . จิตวิทยาการศึกษา ฉบับมูลนิธิสำหรับครู. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- สุปัญญา ไชยชาญ. (2543) . หลักการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- สุพัตรา สุภาพ. (2531) . ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพรรณิ มีเทศน์. (2544) . ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนประถม
ศึกษา. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพ หงส์วิสัย. (2544) . เจตคติต่อเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด .
ปริญยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- สุมิตร คุณานุกร. (2518) . หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2531) . หลักการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
วิทยาลัยครูสวนดุสิต. แสงสุทธิการพิมพ์.
- สุรพล สุดารา. (2523, ธันวาคม) . การจัดสภาวะแวดล้อมเพื่อการพัฒนา. จดหมายข่าวสภาวะแวดล้อม.
8 : 11.
- สุนทร ทองคำ. (2535) . ความคิดเห็นของราษฎรบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรนก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542) . วิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์ม แอนด์ไซเท็กซ์.

- อมรรัตน์ ริกจิตรีกุล. (2530) . พฤติกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อลิศรา ชูชาติ และคณะ. (2538) . การศึกษาทัศนคติและค่านิยมของหญิงวัยรุ่นในสถานเวรรมย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ
- อัศนี ศรีสุข. (2521) . ทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วยบทเรียนสำเร็จรูปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อารีย์ สังขพันธ์. (2523) . การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร ไพลิน. (2540) . ความรู้เจตคติ และการปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อุบลพงษ์ วัฒนเสรี. (2536) . การศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อม. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างสันติสุข. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Adolph Unruh, "Some Criteria for Evaluating a Program of Activities," *School Activities*, XI (September. 1949), 3.
- Allport, Gardon W. (1935) . "Attitude," in C. Murchison, ed. *Handbook of Social Psychology*. Clark University Press, Mass.
- Anastasi, Anne. (1976) . *Psychological Testing*. 4th ed. New York : Mavmillan Co.
- Andrews, D.M. (1978,December) . The Interrelationship Among the Cognitive Affective and Behavioral Domain an Outdoor Environmental Education Programme. *Dissertation Abstract International*.39 : 3493A.
- Basman, R. F. (1973) .*Conservation in the World Book Encycyclopedia*. Chicago : Field Enterprise Education Corporation.
- Bovee, Courtland L.,Houston, Michael J.& Thill,John V. (1955) . *Marketing*. 2nd ed. New York : McGraw – Hill.
- Burchett , Botty M. (1972,February) . A Descriptive study of Fourth, Fifth and Sixth Students Attitude Relate to Environment Problems. *Dissertation Abtracts International*. 32 : 4439A.
- Chitwood. J. C.(1977, October). "The Relationship between Environmental Knowledge, Environmental Attitudes,And Locus of Control in Selected Youth Conservation Camp Enrollers," *Dissertation Abstracts International*. 38 (4) : 2023-A.
- France, L. & Louise, Bates Ames.(1955). *Child Behavior*. New York : Harper & Brothers.
- Good, C.V. (1959) .*Dictionary of Education*. 3rd ed. McGraw – Hill Inc., New York.
- _____ . (1973) . *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw – Hill Book Co.
- Harry C. Mckown. (1950) . *Extra – Curricular Activities*. New York : Macmillan p. 4.
- He.E.R, (1968) . "Pollution, Environment," *Encyclopedia Britannic*. 18.

- Hosford, P.L. (1973) *An Instructional Theory : A Beginning*. Prentice – Hall, Inc., New Jersey.
- Hurlock, Elizabeth B. (1978). *Child Development*. Tokyo : Kosaido.
- John R.Shannon. (1949, May). "School Activities and Personality Development," *School Activities*, X, 275.
- Kotler, Philip.& Armstrong,Gary. (1966) . *Principles of Marketing*. New jersey : Prentice Hall International.
- Nathan S. Blount, and Herbert J. Klausmeier. (1968) . *Teaching in Secondary School*. New York : Harper and Row p.534 – 546.
- Noeske, Nancy R. (1979, January) . A Comparative Study of the Effects of Different Instructional Tratments on Elementary Pupils' Attitude toward the Urban Environmental. *Dissertation Abstract International*. 4272A – 4274A.
- Dasmann ,Raymond F.(1975) . "Conservation" *The wordbook Encyclopedia*. Vol. 4, Field Enterprises Education Corperation, Chicago p.778.
- Roger, Dorothy. (1972) . *Issues in Adolescent Psychology*. New York, Meredith Corporation.
- Schmieder, Allen A. (1977) .*The Nature and Philosophy of Environmental Education*. Paris : UNESCO.
- Sibbley, William A.(1974,Octber) The Effect of Simulation Game on Attitude of Sixth Grade toward the Environment. *Dissertation Abstract : Internationl*. 2076A.
- Susan P. Mamchak and Steven R. Mamchak. (1982) . *School Administrator's Encyclopedia*. New York : Parker Publishing p. 148.
- Triandis, Harry C. (1971) . *Attitude And Attitude Change*. P. 3. New York :John Wley and Sons Inc.
- Wiles, K. (1975) . *Supervision for Better School*. 3d.ed., Prentice – Hall, Englewood Gliiffs, New Jersey.
- Zachor, L. (1975,February) . A study of factor affecting the environmental knowledge of eleventh grade students in Montana. Doctoral dissertation, University of Montana, 1974. *Dissertation Abstracts International*. 35 (8) : 4883A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t)
ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 5 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามปัจจัยด้านต่างๆและเจตคติต่อการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม

ด้าน	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	1	1.0	คัดเลือกไว้
	2	0.6	คัดเลือกไว้
	3	0.6	คัดเลือกไว้
	4	0.6	คัดเลือกไว้
	5	0.6	คัดเลือกไว้
	6	0.6	คัดเลือกไว้
	7	0.6	ตัดทิ้ง
	8	0.6	คัดเลือกไว้
	9	0.2	คัดเลือกไว้
	10	0.6	คัดเลือกไว้
	11	0.6	คัดเลือกไว้
	12	0.6	คัดเลือกไว้
	13	0.8	คัดเลือกไว้
	14	0.6	คัดเลือกไว้
	15	0.6	คัดเลือกไว้
	16	0.6	คัดเลือกไว้
	17	0.6	คัดเลือกไว้
	18	0.6	คัดเลือกไว้
	19	0.2	ตัดทิ้ง
	20	0.6	คัดเลือกไว้
	21	0.6	คัดเลือกไว้
	22	0.6	คัดเลือกไว้
	23	0.2	ตัดทิ้ง
	24	0.6	คัดเลือกไว้
	25	0.6	คัดเลือกไว้
	26	0.4	ตัดทิ้ง
	27	0.6	คัดเลือกไว้
	28	0.6	คัดเลือกไว้
	29	0.6	คัดเลือกไว้
	30	0.6	คัดเลือกไว้
การรับรู้การสอนของครู	1	1.0	คัดเลือกไว้
	2	1.0	คัดเลือกไว้
	3	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
	4	1.0	คัดเลือกไว้
	5	1.0	คัดเลือกไว้
	6	0.6	คัดเลือกไว้
	7	1.0	คัดเลือกไว้
	8	1.0	คัดเลือกไว้
	9	1.0	คัดเลือกไว้
	10	1.0	คัดเลือกไว้
	11	1.0	คัดเลือกไว้
	12	1.0	คัดเลือกไว้
	13	1.0	คัดเลือกไว้
	14	1.0	คัดเลือกไว้
	15	0.8	คัดเลือกไว้
	16	1.0	คัดเลือกไว้
	17	1.0	คัดเลือกไว้
	18	1.0	คัดเลือกไว้
	19	1.0	คัดเลือกไว้
	20	1.0	คัดเลือกไว้
	21	1.0	คัดเลือกไว้
	22	1.0	คัดเลือกไว้
	23	1.0	คัดเลือกไว้
	24	0.4	ตัดทิ้ง
	25	1.0	คัดเลือกไว้
	26	1.0	คัดเลือกไว้
	27	1.0	คัดเลือกไว้
	28	1.0	คัดเลือกไว้
	29	1.0	คัดเลือกไว้
	30	1.0	คัดเลือกไว้
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	1	0.8	คัดเลือกไว้
	2	1.0	คัดเลือกไว้
	3	0.8	คัดเลือกไว้
	4	0.8	คัดเลือกไว้
	5	1.0	คัดเลือกไว้
	6	0.8	คัดเลือกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
	7	0.8	คัดเลือกไว้
	8	0.4	ตัดทิ้ง
	9	0.8	คัดเลือกไว้
	10	0.8	คัดเลือกไว้
	11	0.8	คัดเลือกไว้
	12	0.8	คัดเลือกไว้
	13	1.0	คัดเลือกไว้
	14	-0.2	ตัดทิ้ง
	15	0.4	ตัดทิ้ง
	16	-0.2	ตัดทิ้ง
	17	1.0	คัดเลือกไว้
	18	1.0	คัดเลือกไว้
	19	1.0	คัดเลือกไว้
	20	1.0	คัดเลือกไว้
	21	0.6	คัดเลือกไว้
	22	0.2	ตัดทิ้ง
	23	0.6	คัดเลือกไว้
	24	0.2	ตัดทิ้ง
	25	0.6	คัดเลือกไว้
	26	0.6	คัดเลือกไว้
	27	0.6	คัดเลือกไว้
	28	0.6	คัดเลือกไว้
	29	0.6	คัดเลือกไว้
	30	0.2	ตัดทิ้ง
การรับรู้ข่าวสาร	1	0.6	คัดเลือกไว้
	2	0.4	ตัดทิ้ง
	3	0.6	คัดเลือกไว้
	4	0.6	คัดเลือกไว้
	5	0.6	คัดเลือกไว้
	6	0.6	คัดเลือกไว้
	7	0.6	คัดเลือกไว้
	8	0.6	คัดเลือกไว้
	9	0.6	คัดเลือกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
	10	0.6	คัดเลือกไว้
	11	0.6	คัดเลือกไว้
	12	0.6	คัดเลือกไว้
	13	0.6	คัดเลือกไว้
	14	0.4	ตัดทิ้ง
	15	0.6	คัดเลือกไว้
	16	0.4	ตัดทิ้ง
	17	0.6	คัดเลือกไว้
	18	0.6	คัดเลือกไว้
	19	0.6	คัดเลือกไว้
	20	0.4	ตัดทิ้ง
	21	0.6	คัดเลือกไว้
	22	0.6	คัดเลือกไว้
	23	0.6	คัดเลือกไว้
	24	0.6	คัดเลือกไว้
	25	0.6	คัดเลือกไว้
	26	0.6	คัดเลือกไว้
	27	0.6	คัดเลือกไว้
	28	0.6	คัดเลือกไว้
	29	0.6	คัดเลือกไว้
	30	0.4	ตัดทิ้ง
ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	1	1.0	คัดเลือกไว้
	2	1.0	คัดเลือกไว้
	3	1.0	คัดเลือกไว้
	4	1.0	คัดเลือกไว้
	5	1.0	คัดเลือกไว้
	6	1.0	คัดเลือกไว้
	7	1.0	คัดเลือกไว้
	8	1.0	คัดเลือกไว้
	9	1.0	คัดเลือกไว้
	10	1.0	คัดเลือกไว้
	11	1.0	คัดเลือกไว้
	12	0.2	ตัดทิ้ง

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
	13	1.0	คัดเลือกไว้
	14	1.0	คัดเลือกไว้
	15	1.0	คัดเลือกไว้
	16	0.6	คัดเลือกไว้
	17	1.0	คัดเลือกไว้
	18	1.0	คัดเลือกไว้
	19	1.0	คัดเลือกไว้
	20	0.2	ตัดทิ้ง
	21	1.0	คัดเลือกไว้
	22	1.0	คัดเลือกไว้
	23	1.0	คัดเลือกไว้
	24	1.0	คัดเลือกไว้
	25	1.0	คัดเลือกไว้
	26	1.0	คัดเลือกไว้
	27	1.0	คัดเลือกไว้
	28	0.2	ตัดทิ้ง
	29	0.2	ตัดทิ้ง
	30	0.2	ตัดทิ้ง
เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการใช้	1	1.0	คัดเลือกไว้
	2	1.0	คัดเลือกไว้
	3	1.0	คัดเลือกไว้
	4	1.0	คัดเลือกไว้
	5	1.0	คัดเลือกไว้
	6	1.0	คัดเลือกไว้
	7	1.0	คัดเลือกไว้
	8	1.0	คัดเลือกไว้
	9	1.0	คัดเลือกไว้
	10	1.0	คัดเลือกไว้
	11	1.0	คัดเลือกไว้
	12	1.0	คัดเลือกไว้
	13	1.0	คัดเลือกไว้
	14	1.0	คัดเลือกไว้
	15	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
	16	1.0	คัดเลือกไว้
	17	0.8	คัดเลือกไว้
	18	1.0	คัดเลือกไว้
	19	1.0	คัดเลือกไว้
	20	0.6	คัดเลือกไว้
เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษา	1	1.0	คัดเลือกไว้
	2	1.0	คัดเลือกไว้
	3	1.0	คัดเลือกไว้
	4	1.0	คัดเลือกไว้
	5	1.0	คัดเลือกไว้
	6	1.0	คัดเลือกไว้
	7	0.8	คัดเลือกไว้
	8	1.0	คัดเลือกไว้
	9	1.0	คัดเลือกไว้
	10	1.0	คัดเลือกไว้
	11	1.0	คัดเลือกไว้
	12	1.0	คัดเลือกไว้
	13	1.0	คัดเลือกไว้
	14	1.0	คัดเลือกไว้
	15	1.0	คัดเลือกไว้
	16	1.0	คัดเลือกไว้
	17	1.0	คัดเลือกไว้
	18	1.0	คัดเลือกไว้
	19	1.0	คัดเลือกไว้
	20	1.0	คัดเลือกไว้
เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการปรับปรุง	1	1.0	คัดเลือกไว้
	2	1.0	คัดเลือกไว้
	3	1.0	คัดเลือกไว้
	4	1.0	คัดเลือกไว้
	5	1.0	คัดเลือกไว้
	6	0.6	คัดเลือกไว้
	7	0.4	ตัดทิ้ง
	8	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
	9	0.6	คัดเลือกไว้
	10	1.0	คัดเลือกไว้
	11	1.0	คัดเลือกไว้
	12	0.8	คัดเลือกไว้
	13	0.6	คัดเลือกไว้
	14	1.0	คัดเลือกไว้
	15	1.0	คัดเลือกไว้
	16	0.8	คัดเลือกไว้
	17	1.0	คัดเลือกไว้
	18	1.0	คัดเลือกไว้
	19	1.0	คัดเลือกไว้
	20	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนก (t)ของแบบสอบถามปัจจัยด้านต่าง ๆ และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ที่ได้จากการทดลองเครื่องมือ

ด้าน	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	1	3.720**	ตัดทิ้ง
	2	4.213**	ตัดทิ้ง
	3	6.559**	คัดเลือกไว้
	4	4.670**	ตัดทิ้ง
	5	4.887**	คัดเลือกไว้
	6	7.211**	คัดเลือกไว้
	7	4.770**	คัดเลือกไว้
	8	5.040**	คัดเลือกไว้
	9	5.253**	คัดเลือกไว้
	10	4.431**	ตัดทิ้ง
	11	4.073**	ตัดทิ้ง
	12	5.716**	คัดเลือกไว้
	13	4.341**	ตัดทิ้ง
	14	5.622**	คัดเลือกไว้
	15	6.264**	คัดเลือกไว้
	16	6.868**	คัดเลือกไว้
	17	5.108**	คัดเลือกไว้
	18	2.815**	ตัดทิ้ง
	19	2.457*	ตัดทิ้ง
	20	5.183**	คัดเลือกไว้
	21	4.368**	ตัดทิ้ง
	22	4.477**	ตัดทิ้ง
	23	5.196**	คัดเลือกไว้
	24	4.033**	ตัดทิ้ง
	25	4.750**	คัดเลือกไว้
	26	5.716**	คัดเลือกไว้
การรับรู้การสอนของครู	1	6.264**	คัดเลือกไว้
	2	6.868**	คัดเลือกไว้
	3	5.108**	ตัดทิ้ง
	4	2.815**	ตัดทิ้ง
	5	2.457*	ตัดทิ้ง
	6	5.183**	คัดเลือกไว้
	7	4.368**	ตัดทิ้ง

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
	8	4.477**	ตัดทิ้ง
	9	5.196**	คัดเลือกไว้
	10	4.033**	ตัดทิ้ง
	11	4.750*	ตัดทิ้ง
	12	5.716*	คัดเลือกไว้
	13	6.021**	คัดเลือกไว้
	14	4.452**	ตัดทิ้ง
	15	5.843*	คัดเลือกไว้
	16	5.850*	คัดเลือกไว้
	17	5.108**	ตัดทิ้ง
	18	6.121**	คัดเลือกไว้
	19	4.583**	ตัดทิ้ง
	20	4.332**	ตัดทิ้ง
	21	7.436**	คัดเลือกไว้
	22	6.547**	คัดเลือกไว้
	23	6.825**	คัดเลือกไว้
	24	6.662**	คัดเลือกไว้
	25	5.696**	คัดเลือกไว้
	26	5.093**	ตัดทิ้ง
	27	2.913**	ตัดทิ้ง
	28	5.144**	คัดเลือกไว้
	29	4.736**	ตัดทิ้ง
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	1	-1.062*	ตัดทิ้ง
	2	2.105*	คัดเลือกไว้
	3	3.431**	คัดเลือกไว้
	4	0.158*	ตัดทิ้ง
	5	3.073**	คัดเลือกไว้
	6	-0.386*	ตัดทิ้ง
	7	-0.445*	ตัดทิ้ง
	8	2.848**	คัดเลือกไว้
	9	2.654*	คัดเลือกไว้
	10	4.577**	คัดเลือกไว้
	11	2.791**	คัดเลือกไว้
	12	3.899**	คัดเลือกไว้

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
	13	4.378**	คัดเลือกไว้
	14	1.462*	ตัดทิ้ง
	15	-1.188*	ตัดทิ้ง
	16	2.085*	คัดเลือกไว้
	17	2.835**	คัดเลือกไว้
	18	3.720**	คัดเลือกไว้
	19	3.831**	คัดเลือกไว้
	20	3.552**	คัดเลือกไว้
	21	-0.552*	ตัดทิ้ง
	22	0.336*	ตัดทิ้ง
	23	0.407*	ตัดทิ้ง
	24	4.121**	คัดเลือกไว้
การรับรู้ข่าวสาร	1	3.577**	คัดเลือกไว้
	2	3.842**	คัดเลือกไว้
	3	3.198**	คัดเลือกไว้
	4	2.959**	ตัดทิ้ง
	5	2.092*	ตัดทิ้ง
	6	4.016**	คัดเลือกไว้
	7	1.305*	ตัดทิ้ง
	8	1.912*	ตัดทิ้ง
	9	3.226**	คัดเลือกไว้
	10	0.607*	ตัดทิ้ง
	11	2.995**	ตัดทิ้ง
	12	-0.285*	ตัดทิ้ง
	13	3.188**	ตัดทิ้ง
	14	4.861**	คัดเลือกไว้
	15	4.797**	คัดเลือกไว้
	16	3.421**	คัดเลือกไว้
	17	3.712**	คัดเลือกไว้
	18	4.315**	คัดเลือกไว้
	19	4.419**	คัดเลือกไว้
	20	4.341**	คัดเลือกไว้
	21	- 0.122**	ตัดทิ้ง

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
	22	4.666**	คัดเลือกไว้
	23	5.657**	คัดเลือกไว้
	24	6.339**	คัดเลือกไว้
	25	1.533**	ตัดทิ้ง
ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	1	4.341**	คัดเลือกไว้
	2	5.622**	คัดเลือกไว้
	3	6.264**	คัดเลือกไว้
	4	6.868**	คัดเลือกไว้
	5	5.108**	คัดเลือกไว้
	6	2.815**	ตัดทิ้ง
	7	2.457*	ตัดทิ้ง
	8	5.183**	คัดเลือกไว้
	9	4.368**	คัดเลือกไว้
	10	4.477**	คัดเลือกไว้
	11	5.196**	คัดเลือกไว้
	12	5.144**	คัดเลือกไว้
	13	4.736**	คัดเลือกไว้
	14	6.023**	คัดเลือกไว้
	15	4.849**	คัดเลือกไว้
	16	2.465*	ตัดทิ้ง
	17	0.910*	ตัดทิ้ง
	18	1.108*	ตัดทิ้ง
	19	2.667**	ตัดทิ้ง
	20	-2.018*	ตัดทิ้ง
	21	4.121**	คัดเลือกไว้
	22	5.108**	คัดเลือกไว้
	23	0.607*	ตัดทิ้ง
	24	2.995**	ตัดทิ้ง
	25	-0.285*	ตัดทิ้ง
เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการใช้	1	5.622**	คัดเลือกไว้
	2	6.264**	คัดเลือกไว้
	3	6.868**	คัดเลือกไว้
	4	5.108**	ตัดทิ้ง

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
	5	2.815**	ตัดทิ้ง
	6	2.457*	ตัดทิ้ง
	7	5.183**	คัดเลือกไว้
	8	4.368**	ตัดทิ้ง
	9	4.477**	ตัดทิ้ง
	10	5.196**	คัดเลือกไว้
	11	4.332**	ตัดทิ้ง
	12	7.436**	คัดเลือกไว้
	13	6.547**	คัดเลือกไว้
	14	6.825**	คัดเลือกไว้
	15	6.662**	คัดเลือกไว้
	16	5.696**	คัดเลือกไว้
	17	5.093**	ตัดทิ้ง
	18	2.913**	ตัดทิ้ง
	19	5.144**	ตัดทิ้ง
	20	4.736**	ตัดทิ้ง
เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษา	1	6.023**	คัดเลือกไว้
	2	4.849**	คัดเลือกไว้
	3	2.465*	คัดเลือกไว้
	4	0.910*	ตัดทิ้ง
	5	1.108*	ตัดทิ้ง
	6	2.667**	คัดเลือกไว้
	7	-2.018*	ตัดทิ้ง
	8	-2.677**	ตัดทิ้ง
	9	0.874*	ตัดทิ้ง
	10	-1.062*	ตัดทิ้ง
	11	2.105*	ตัดทิ้ง
	12	4.577**	คัดเลือกไว้
	13	2.791**	คัดเลือกไว้
	14	3.899**	คัดเลือกไว้
	15	4.378**	คัดเลือกไว้
	16	1.462*	ตัดทิ้ง

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
	17	-1.188*	ตัดทิ้ง
	18	2.085*	ตัดทิ้ง
	19	2.835**	คัดเลือกไว้
	20	3.720**	คัดเลือกไว้
เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการปรับปรุง	1	1.945*	ตัดทิ้ง
	2	2.799**	คัดเลือกไว้
	3	3.672**	คัดเลือกไว้
	4	1.060*	ตัดทิ้ง
	5	2.143*	ตัดทิ้ง
	6	2.529*	ตัดทิ้ง
	7	2.828**	คัดเลือกไว้
	8	2.165*	ตัดทิ้ง
	9	3.227**	คัดเลือกไว้
	10	3.833**	คัดเลือกไว้
	11	2.726**	คัดเลือกไว้
	12	-0.653*	ตัดทิ้ง
	13	2.622*	คัดเลือกไว้
	14	1.655*	ตัดทิ้ง
	15	3.347**	คัดเลือกไว้
	16	1.282*	ตัดทิ้ง
	17	0.439*	ตัดทิ้ง
	18	2.688**	คัดเลือกไว้
	19	3.928**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามปัจจัยด้านต่างๆ และ
เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ใช้ในการวิจัย

ด้าน	ข้อ	t	α
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	1	6.559**	.6909
	2	4.887**	
	3	7.211**	
	4	4.770**	
	5	5.040**	
	6	5.253**	
	7	5.716**	
	8	5.622**	
	9	6.264**	
	10	6.868**	
	11	5.108**	
	12	5.183**	
	13	5.196**	
	14	4.750**	
	15	5.716**	
การรับรู้การสอนของครู	1	6.264**	.4975
	2	6.868**	
	3	5.183**	
	4	5.196**	
	5	5.716*	
	6	6.021**	
	7	5.843*	
	8	5.850*	
	9	6.121**	
	10	7.436**	
	11	6.547**	
	12	6.825**	
	13	6.662**	
	14	5.696**	
	15	5.144**	
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	1	2.105*	
	2	3.431**	
	3	3.073**	

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	t	α
	4	2.848**	.6960
	5	2.654*	
	6	4.577**	
	7	2.791**	
	8	3.899**	
	9	4.378**	
	10	2.085*	
	11	2.835**	
	12	3.720**	
	13	3.831**	
	14	3.552**	
	15	4.121**	
การรับรู้ข่าวสาร	1	3.577**	.9236
	2	3.842**	
	3	3.198**	
	4	4.016**	
	5	3.226**	
	6	4.861**	
	7	4.797**	
	8	3.421**	
	9	3.712**	
	10	4.315**	
	11	4.419**	
	12	4.341**	
	13	4.666**	
	14	5.657**	
	15	6.339**	
ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	1	4.341**	
	2	5.622**	
	3	6.264**	
	4	6.868**	
	5	5.108**	

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	t	α
	6	5.183**	.6578
	7	4.368**	
	8	4.477**	
	9	5.196**	
	10	5.144**	
	11	4.736**	
	12	6.023**	
	13	4.849**	
	14	4.121**	
	15	5.108**	
เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	1	5.622**	.9126
	2	6.264**	
	3	6.868**	
	4	5.183**	
	5	5.196**	
	6	7.436**	
	7	6.547**	
	8	6.825**	
	9	6.662**	
	10	5.696**	
	11	6.023**	
	12	4.849**	
	13	2.465*	
	14	2.667**	
	15	4.577**	
	16	2.791**	
	17	3.899**	
	18	4.378**	
	19	2.835**	
	20	3.720**	
	21	2.799**	
	22	3.672**	
	23	2.828**	

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	t	α
	24	3.227**	
	25	3.833**	
	26	2.726**	
	27	2.622*	
	28	3.347**	
	29	2.688**	
	30	3.928**	

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

**แบบสอบถามการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเจตคติ
ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1.แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 แบบสอบถามด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
- 1.2 แบบสอบถามด้านการรับรู้การสอนของครู
- 1.3 แบบสอบถามด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 1.4 แบบสอบถามด้านการรับรู้ข่าวสาร
- 1.5 แบบสอบถามด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2. การตอบแบบสอบถามให้นักเรียน ปฏิบัติตามคำชี้แจงของแบบสอบถามแต่ละตอน

**3. การตอบแบบสอบถามไม่มีผลกระทบใดๆต่อนักเรียนทั้งสิ้น ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจะ
ถูกเก็บเป็นความลับ จึงขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด และขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม
ทุกข้อ หากไม่ตอบเพียงข้อใดข้อหนึ่ง จะทำให้แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถนำผลไปวิเคราะห์ได้**

คำตอบในแต่ละระดับให้ความหมายดังต่อไปนี้

จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นประจำ
เป็นส่วนใหญ่	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
เป็นบางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นบางครั้ง
ไม่เคย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่เคยเกิดขึ้นกับนักเรียนเลย

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ค่อนข้างเห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อย
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเลย

ขอบคุณอย่างมากที่นักเรียนให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ
ดังนี้

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่ง
ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับ

ข้อ	ข้อความ	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	จริง น้อย	ไม่จริง
<u>การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล</u>					
1	พ่อแม่ลงโทษข้าพเจ้าตามปริมาณความผิดที่ได้กระทำอย่างเหมาะสม				
2	เมื่อข้าพเจ้าทำความดีพ่อแม่และแม่จะกล่าวชมเชย				
3	พ่อแม่ลงโทษข้าพเจ้าโดยที่ไม่ทราบว่าเป็นเรื่องใด				
4	พ่อแม่ไม่เคยสนใจในสิ่งที่ข้าพเจ้ากระทำเลย				
5	พ่อแม่อธิบายเหตุผลของการให้รางวัลแก่ข้าพเจ้า				
6	พ่อแม่ไม่เคยให้ข้อคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ข้าพเจ้ากระทำเลย				
7	พ่อแม่ตัดสินปัญหาอย่างสมเหตุสมผล				
8	เมื่อข้าพเจ้าไม่ได้รับความยุติธรรมจากคนในบ้าน สามารถเรียกร้องสิทธิจากพ่อแม่ได้				
9	เมื่อข้าพเจ้าทะเลาะวิวาทกับเพื่อน พ่อแม่ลงโทษทันทีโดยไม่ฟังเหตุผล				
10	พ่อแม่รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนในบ้าน				
11	พ่อแม่บังคับให้ข้าพเจ้าทำบางสิ่งบางอย่างโดยไม่มีเหตุผล				
12	เมื่อข้าพเจ้าทำงานอะไรผิดพลาด พ่อแม่จะยิ่งคอยบังคับมากขึ้น				
13	ข้าพเจ้าสามารถโต้แย้งพ่อแม่ได้ ถ้ามีเหตุผลเพียงพอ				
14	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน พ่อแม่ให้คำแนะนำปรึกษา				
15	พ่อแม่ไม่ให้ข้าพเจ้าไปไหนกับเพื่อนๆ โดยไม่ชี้แจงเหตุผล				
ข้อ	ข้อความ	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	จริง น้อย	ไม่จริง
<u>การรับรู้อารมณ์ของครู</u>					
1	ครูพูดกับนักเรียนด้วยวาจาเป็นมิตร				
2	ครูสอนโดยไม่สนใจว่านักเรียนจะเข้าใจหรือไม่				
3	ครูใช้คำพูดที่ตลกถูกเหยียดหยามนักเรียน				
4	ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน				

ข้อ	ข้อความ	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	จริง น้อย	ไม่จริง
5	ครูสอนโดยกำหนดเนื้อหาตลอดเวลา				
6	ครูให้นักเรียนปฏิบัติงานร่วมกัน				
7	ครูให้นักเรียนทำโครงการ โดยใช้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์				
8	ครูสอนโดยไม่จัดกิจกรรมที่พัฒนาความคิด				
9	ครูสอนโดยไม่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม				
10	ครูใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย				
11	ครูใช้สื่อไม่เหมาะสมกับ ระดับสติปัญญาของนักเรียน				
12	ครูนำสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ มาประยุกต์ในการสอน				
13	ครูใช้สื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้				
14	ครูใช้สื่อการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจยาก				
15	ครูทดสอบนักเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียนแต่ละเรื่อง				
ข้อ	ข้อความ	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	จริง น้อย	ไม่จริง
	กิจกรรมเสริมหลักสูตร				
1	โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน				
2	โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมอนุรักษ์พลังงาน				
3	โรงเรียนไม่เคยจัดกิจกรรมวันงดสูบบุหรี่โลก				
4	โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมรีไซเคิลขยะ				
5	โรงเรียนไม่เคยจัดกิจกรรมสะสมแต้มปี				
6	โรงเรียนจัดกิจกรรมช่างภาพสมัครเล่น				
7	โรงเรียนไม่เคยจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์				
8	โรงเรียนเคยจัดกิจกรรมค่ายอาสาสมัคร				
9	โรงเรียนจัดกิจกรรมตามความถนัดของนักเรียน				
10	โรงเรียนมีกิจกรรมหลายประเภท				
11	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ				
12	โรงเรียนจัดกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ				
13	โรงเรียนจัดกิจกรรมที่นักเรียนชอบ				
14	นักเรียนทำกิจกรรมที่เห็นว่ามีความประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น				
15	นักเรียนทำกิจกรรมที่เห็นว่าช่วยพัฒนาความคิด				

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	เป็นส่วน ใหญ่	เป็น บางครั้ง	ไม่เคย
<u>การรับรู้ข่าวสาร</u>					
1	ข้าพเจ้ารับรู้วิธีการรักษาความสะอาดจากพ่อแม่				
2	ข้าพเจ้ารับรู้วิธีการอนุรักษ์ป่าไม้จากเพื่อน				
3	ข้าพเจ้ารับรู้วิธีการประหยัดพลังงานไฟฟ้าจากป้า				
4	ข้าพเจ้ารับรู้วิธีการอนุรักษ์ดินจากเกษตรกร				
5	ข้าพเจ้ารับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์น้ำจากลุง				
6	ข้าพเจ้ารับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แร่ธาตุจากครู				
7	ข้าพเจ้ารับรู้วิธีการอนุรักษ์พืชจากอา				
8	ข้าพเจ้ารับรู้การอนุรักษ์พลังงานจากวิทยุ				
9	ข้าพเจ้ารับรู้วิธีการอนุรักษ์ภูเขาจากวิทยุ				
10	ข้าพเจ้ารับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์อากาศจากโทรทัศน์				
11	ข้าพเจ้ารับรู้การรักษาระบบนิเวศจากโทรทัศน์				
12	ข้าพเจ้ารับรู้การอนุรักษ์สถานที่พักผ่อนหย่อนใจตามธรรมชาติ จากโทรทัศน์				
13	ข้าพเจ้ารับรู้การอนุรักษ์เขื่อนจากหนังสือพิมพ์				
14	ข้าพเจ้ารับรู้การอนุรักษ์กระดาดจากหนังสือพิมพ์				
15	ข้าพเจ้ารับรู้วิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมจาก หนังสือพิมพ์				
ข้อ	ข้อความ	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	จริง น้อย	ไม่จริง
<u>ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน</u>					
1	ข้าพเจ้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับเพื่อน				
2	ข้าพเจ้าเข้าร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน				
3	ข้าพเจ้าร่วมกิจกรรมร้องเพลงกับเพื่อน				
4	เมื่อเพื่อนมีปัญหา ข้าพเจ้าจะเดินหนี				
5	ข้าพเจ้าไม่ชอบคุยกับเพื่อนที่ไม่สนิท				
6	ข้าพเจ้าคบหาสมาคมกับเพื่อนได้ทุกคน				
7	ข้าพเจ้ามีเพื่อนมาก				

ข้อ	ข้อความ	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	จริง น้อย	ไม่จริง
8	ข้าพเจ้าเป็นที่รังเกียจของเพื่อน				
9	เพื่อนๆชอบความคิดของข้าพเจ้า				
10	เพื่อนร่วมชั้นเห็นข้าพเจ้าเป็นตัวตลก				
11	ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกที่สำคัญคนหนึ่งในห้องเรียน				
12	เพื่อนมีความจริงใจต่อข้าพเจ้า				
13	ข้าพเจ้ามักกับกลุ่มเพื่อนทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความสามัคคี				
14	ข้าพเจ้ามีค่านิยมตามเพื่อน				
15	บุคลิกภาพของข้าพเจ้าบางส่วนมาจากเพื่อน				

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อ	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ค่อนข้าง เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย
1	ผู้ที่มีความเจริญไม่ควรเปิดไฟทิ้งไว้				
2	การมีไฟฟ้าใช้ทำให้สุขภาพจิตดี				
3	การลดการใช้ไฟฟ้า ไม่ทำให้ค่าใช้จ่ายลดลง				
4	การอนุรักษ์น้ำ ทำให้เกิดความร่มเย็น				
5	การปิดน้ำทุกครั้งหลังใช้งาน ทำให้ประหยัดพลังงาน				
6	ถุงกระดาษที่ใช้แล้วนำไปใช้อีก ทำให้ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม				
7	การใช้เคลกระดาษ ทำให้ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม				
8	การรู้จักใช้กระดาษไม่ทำให้สิ้นเปลือง				
9	การใช้กระดาษฟุ่มเฟือย ทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติ				
10	การนำขวดพลาสติกมาดัดแปลงเป็นแจกัน ทำให้ลดปัญหามลพิษ				
11	การไม่วาดรูปตามกำแพง แสดงถึงความเจริญทางสังคม				
12	การไม่ทิ้งขยะบนทางเท้า ทำให้สังคมน่าอยู่				
13	การรักษาความสะอาดบ้าน เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในบ้าน				
14	การเก็บกวาดขยะตามถนนหนทาง ทำให้สังคมน่าอยู่				
15	การไม่ขีดเขียนตามห้องน้ำสาธารณะ ทำให้อยากเข้ามาใช้ห้องน้ำ				

ข้อ	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ค่อนข้าง เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย
16	การร่วมทำความสะอาดชุมชน ทำให้เกิดความสามัคคี				
17	การทำจัดวัชพืชในสนาม ทำให้สะดวกในการเดินทาง				
18	การตากถางตัดต้นไม้ที่รกรุงรังในชุมชน ทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย				
19	การรักษาความสะอาดในบริเวณโรงเรียน ทำให้ชีวิตมีสุข				
20	การไม่ทิ้งขยะในสวนสาธารณะ ทำให้โลกสวยงาม				
21	การปลูกป่าทดแทน ทำให้โลกสดใส				
22	การนำกล้าไม้มาปลูกเสริมในป่าที่โล่งเตียน ทำให้โลกน่าอยู่				
23	การปลูกพืชคลุมดินที่พังทลาย ทำให้ไม่เกิดอันตราย				
24	การใส่สารยับยั้งในดินเค็ม ทำให้ดินได้รับสารที่เป็นประโยชน์				
25	การบำบัดน้ำเสียให้สะอาด ทำให้โลกน่าอยู่				
26	การเพิ่มปริมาณน้ำจืดลงในแหล่งน้ำเพื่อขับไล่ น้ำเค็ม ทำให้โลกสดใส				
27	การเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่า ทำเศรษฐกิจดีขึ้น				
28	การควบคุมและกำจัดสัตว์กินเนื้อในปริมาณพอเหมาะ ทำให้โลกสดใส				
29	การซ่อมแซมปะการังที่เสียหาย ทำให้โลกสวยงาม				
30	การปรับปรุงชายหาดที่เสียหายจากคลื่นสึนามิ ทำให้โลกสดใส				

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์เพ็ญศรี สว่างเนตร	ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. อาจารย์สุทธิพงศ์ บุญผดุง	ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. นายอุดมศักดิ์ นาคี	หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร กฤษณะรังสรรค์	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงชัย หมื่นชนะ	ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	ว่าที่ร้อยตรีภกณพิชญ์ จันทร์ศรี
วัน เดือน ปี เกิด	2 พฤษภาคม 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดสุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	8 ซอยเจริญนคร 25 แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10600 โทรศัพท์ 02 – 4386607
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดเศวตฉัตร ซอยเจริญนคร 25 แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10600 โทรศัพท์ 02 – 4372327 ต่อ 110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรวิทยาคาร จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. 2541	ค.บ. (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) สถาบันราชภัฏธนบุรี
พ.ศ. 2548	กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ